

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Kateřina Stupková

**Mediální ohlas románu Terezy Boučkové
Rok kohouta (2008)**

Bakalářská práce

Praha 2015

Autor práce: **Kateřina Stupková**

Vedoucí práce: **PhDr. Jana Čeňková, Ph.D.**

Rok obhajoby: 2015

Bibliografický záznam

STUPKOVÁ, Kateřina. Mediální ohlas románu Terezy Boučkové *Rok kohouta* (2008). Praha, 2015. 47 s. Diplomová práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce PhDr. Jana Čeňková, Ph.D.

Abstrakt

Diplomová bakalářská práce *Mediální ohlas románu Terezy Boučkové Rok kohouta (2008)* se zabývá analýzou tohoto deníkového románu a jeho kritickou reflexí jak po literární, tak po mimoliterární stránce, a to zejména ohlasy, které vyvolala svým kontroverzním tématem adopce dvou dětí romského etnika.

Praktické části, která metodou kvalitativní analýzy rozebírá vybrané recenze a následně také mimoliterární ohlas díla, předchází část teoretická. V té se především zabýváme autorčiným životem a tvorbou, do jejíž kontextu zasazujeme navazující analýzu *Roku kohouta*. Teoretická část práce se dále zamýšlí nad pojmem kritika a nad tím, v jaké podobě se s ní nejčastěji setkáváme dnes. Čerpá přitom z odborné literatury české i cizí, například z *Lexikonu teorie literatury a kultury* Ansgara Nünninga a kolektivu nebo stati Přemysla Blažíčka.

V praktické části jsou pak analyzovány recenze *Roku kohouta*, které jsme čerpali z Lidových novin, Mladé fronty DNES, Reflexu, Tvaru, Divadelních novin, Hostu, Týdne, Pražského deníku, Literárních novin, Instinktu, Respektu, Práva, Nového Prostoru a Revolver Revue.

V části věnované mimoliterární reflexi zabýváme především sporem s periodikem Respekt a serverem Romea.cz.

Abstract

The bachelor diploma thesis *Media Response to the Novel Rok kohouta by Tereza Boučková (2008)* deals with analysis of this novel - which is written like a diary – and the critical reflexion of its literary and non-literary aspects; also with the response it created by its controversial theme of “unsuccessful” adoption of two children of Romany ethnic group.

A practical part uses the method of qualitative analysis to analyse chosen critical reviews and also non-literary responses to the novel. It is preceded by a theoretical part in which we deal with authoress’ life and work and put the subsequent analysis of the novel to this framework. The theoretical part subsequently defines a concept of criticism, its recent forms and problems connected with a process of interpretation of literary works. In this chapter we draw from works of Ansgar Nünning et al., *Lexikon Literatur- und Kulturtheorie*, or Přemysl Blažiček, *Kritika a interpretace*.

In the practical part we analyse the reviews of *Rok kohouta* which we found in newspapers and magazines *Lidové noviny*, *Mladá fronta DNES*, *Reflex*, *Tvar*, *Divadelní noviny*, *Host*, *Týden*, *Pražský deník*, *Literární noviny*, *Instinkt*, *Respekt*, *Právo*, *Nový Prostor* and *Revolver Revue*.

Subsequently in this part we deal with non-literary responses, mostly we analyse the dispute with a weekly magazine *Respekt* and a website *Romea.cz*.

Klíčová slova

Tereza Boučková, *Rok kohouta*, adopce, spisovatelka, recenze, literární kritika

Keywords

Tereza Boučková, *Rok kohouta*, adoption, writer, review, literary criticism

Rozsah práce: 83 238 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 13. 5. 2015

Kateřina Stupková

.....

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce PhDr. Janě Čeňkové, Ph.D. za pomoc a cenné rady při jejím zhotovování.

SCHVÁLENO

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce									
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:									
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Stupková Kateřina	Razítko podatelny: <table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;">Univerzita Karlova v Praze Fakulta sociálních věd</td> </tr> <tr> <td>Došlo dne:</td> <td style="text-align: center;">22 -05- 2014 -1-</td> </tr> <tr> <td>Cj: 4252</td> <td>Priloh: Skartační heslo:</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Přiděleno:</td> </tr> </table>	Univerzita Karlova v Praze Fakulta sociálních věd		Došlo dne:	22 -05- 2014 -1-	Cj: 4252	Priloh: Skartační heslo:	Přiděleno:	
Univerzita Karlova v Praze Fakulta sociálních věd									
Došlo dne:		22 -05- 2014 -1-							
Cj: 4252		Priloh: Skartační heslo:							
Přiděleno:									
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2012									
E-mail diplomantky/diplomanta: stupkova.katka@email.cz									
Studijní obor/forma studia: Žurnalistika - prezenční									
Předpokládaný název práce v češtině: Mediální ohlas románu Terezy Boučkové Rok kohouta (2008)									
Předpokládaný název práce v angličtině: Media Response to the Novel Rok kohouta by Tereza Boučková (2008)									
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013): (diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí) LS 2014/2015									
Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků): Cílem práce je nastínit osobnosti a tvorby Terezy Boučkové a hlubší charakteristika jejího románu Rok kohouta a jeho zařazení do celkové autorčiny tvorby. Dále se bude zabývat zmapováním ohlasu tohoto románu ve vybraných periodikách a reflexí jeho kritiky, a to jak z hlediska literárního, tak mimoliterárního, autobiografický text rozpoutal totiž diskuzi o adopci dětí romského původu.									
Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu): Úvod – uvedení do tématu a struktura práce Přiblížení osobnosti a tvůrčí činnosti autorky Charakteristika románu Rok kohouta – představení díla a jeho zařazení do celkové autorčiny tvorby Ohlas kritiky, mediální reflexe románu ve vybraných periodikách Mimoliterární reflexe románu – diskuze o adopcích, spor s týdeníkem Respekt Rozhovor s autorkou Závěr									
Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období jeho analýzy): Román Terezy Boučkové – rok vydání 2008 Periodika obsahující reflexi románu z doby jeho uvedení na trh (2008), např. Respekt, Marianne, Instinkt, Reflex, Pražský deník, Tvar, Týden, Host, Literární noviny, Mladá fronta DNES, Lidové noviny, Právo, Divadelní noviny a další									
Postup (technika) při zpracování materiálu: Studium odborné a umělecké literatury k tématu, kvalitativní analýza Vyhledávání a zpracování mediálních, literárně-kritických i mimoliterárních reflexí ve vybraných periodikách Rozhovor s autorkou									
Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků): Bednařík, P. – Jirák, J. – Köpplová B.: Dějiny českých médií – publikace mapuje vývoj českých médií v zasazení do světového kontextu i kompletního historického vývoje dějin od úplných počátků do současnosti. Zabývá se všemi typy médií, novinářskou profesí obecně, teoretickými i praktickými východisky. Blažíček, P.: Kritika a interpretace – soubor časopiseckých studií a recenzí P. Blažíčka z let 1955-1962 a 1990-2002 mapuje jeho publikovaná i k publikování pouze přijatá kritická díla a eseje a je literárně-teoretickým podkladem pro téma interpretace a analýzy literárních děl.									

<p>Hagen, L. – Končelík, J. a kol.: Analýza obsahu mediálních sdělení – v publikaci je možno najít rozbor mediálních sdělení a jak při nich postupovat, hlavním tématem je vztah médií a veřejné sféry. Vznikla ve spolupráci Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy s univerzitou v Erlagenu.</p> <p>Janoušek, P. a kol.: Slovník českých spisovatelů od roku 1945, díl 1 (A-L) – publikaci zpracovalo oddělení současné literatury Ústavu pro českou literaturu AV ČR. Titul lexikograficky otvírá průhled do osudů českých spisovatelů od roku 1945 až do současnosti. Jedno z hesel se velmi podrobně věnuje právě tvorbě a životu T. Boučkové. Aktualizovanou verzi je pak možno najít na www.slovníkceskeliteratury.cz.</p> <p>Končelík, J. – Večeřa, P. – Orság, P.: Dějiny českých médií 20. století – v knize je v historickém kontextu popsán vývoj českých médií až do roku 1992, proměny jak tisku, tak médií audiovizuálních či tiskových agentur, změny žurnalistické práce jako takové nebo mediální legislativy.</p> <p>Menclová V. – Vaněk, V. a kol: Slovník českých spisovatelů – encyklopedická publikace obsahuje hesla popisující život a dílo českých spisovatelů od těch, které můžeme řadit do dob starší české literatury, až do současnosti.</p>
<p>Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)</p> <p>Spisovná a nespisovná čeština v dílech Terezy Boučkové – Mgr. Simona Drtinová – Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, 2010</p> <p>Adopce romských dětí a definice příbuzenství: analýza knihy Rok kohouta a její recepce – Bc. Eva Šimsová – Západočeská univerzita v Plzni, katedra antropologie, Filozofická fakulta, 2013</p>
<p>Datum / Podpis studenta/ky</p> <p>.....</p>

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:	
Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:	KONZULTOVÁNO
Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:	KONZULTOVÁNO
Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.	
Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.	
<p>JEŇKOVÁ JANA</p> <p>Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga</p>	<p>12.5.2014</p> <p>Datum / Podpis pedagožky/pedagoga</p>

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNÝ FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTIŠKU DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE SCHVALUJE NA IKSŽ VEDOUcí PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.

Obsah

ÚVOD.....	2
1. TEREZA BOUČKOVÁ.....	3
1.1 <i>Dětství a mládí v době totality</i>	3
1.2 <i>Emigrace mimo Prahu</i>	5
1.3 <i>Dílo Terezy Boučkové</i>	7
2. KRITIKA A TEREZA BOUČKOVÁ.....	9
2.1 <i>Zamyšlení nad pojmem kritika</i>	9
2.2 <i>Kritický ohlas tvorby Terezy Boučkové</i>	10
3. ANALÝZA DÍLA ROK KOHOUTA	11
3.1 <i>Autentický román</i>	11
3.2 <i>Analýza Roku kohouta</i>	12
3.2.1 <i>Hlavní tematické linie</i>	12
3.2.2 <i>Jazykový styl díla</i>	14
3.2.3 <i>Proměny literárního stylu Terezy Boučkové</i>	16
4. KRITICKÁ REFLEXE ROKU KOHOUTA VE VYBRANÝCH PERIODIKÁCH.....	18
4.1 <i>Analýza recenzí</i>	18
4.2 <i>Shrnutí</i>	24
5. MIMOLITERÁRNÍ REFLEXE ROMÁNU	25
5.1 <i>Spor s týdeníkem Respekt</i>	25
5.2 <i>Reakce veřejnosti</i>	29
5.3 <i>Spor se serverem Romea.cz</i>	31
ZÁVĚR	35
SUMMARY	36
POUŽITÁ LITERATURA.....	39
SEZNAM PŘÍLOH.....	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
PŘÍLOHY	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.

Úvod

Román spisovatelky Terezy Boučkové *Rok kohouta* vyšel už v roce 2008, přesto vzbuzuje reakce a ohlasy až do dnešních dnů. Ačkoli jsou jeho literární kvality nezanedbatelné, pozornost české veřejnosti si získal z velké části i díky svému kontroverznímu tématu – „nepodařené“ adopci dvou dětí romského etnika, problému, který autorka v románu velmi otevřeně a do detailů popisuje.

Diplomová bakalářská práce *Mediální ohlas románu Terezy Boučkové Rok kohouta (2008)* se zabývá kritickou reflexí tohoto díla jak po literární, tak po mimoliterární stránce. Toto téma jsem zvolila proto, že mě osobnost a dílo Terezy Boučkové dlouhodobě zajímá, *Rok kohouta* je jejím asi nejznámějším dílem, navíc je pozoruhodná vlna zájmu, kterou vyvolal. Celkový ohlas díla v médiích ještě nebyl kompletně zpracován v žádné akademické práci¹. Autorku velmi oceňuji za její otevřenost, se kterou svou do velké míry autobiografickou knihu vydala, ačkoli se týká velmi citlivého a osobního tématu. Navíc mě osobně román velmi oslovil nejen svou otevřenou upřímností a sdílenou neobvyklou životní situací, ale i jejím výrazným autorským stylem.

Vzhledem k zamýšlenému rozsahu práce a šíři mediálních ohlasů je diplomová bakalářská práce vystavěna pouze na analýze tohoto konkrétního díla. V první kapitole se zabýváme autorčiným životem a tvorbou, hlavní část práce pak pracuje s analýzou zásadních recenzí. Dále se pak soustředíme na významné mimoliterární ohlasy v periodiku Respekt a na portále Romea.cz. Obě kauzy jsou podloženy vyjádřením Komise pro etiku Syndikátu novinářů, který se jimi na žádost Terezy Boučkové zabýval. Obě vyjádření jsou nalezená v příloze.

Teoretická část práce se zamýšlí nad pojmem kritika a nad tím, v jaké podobě se s ní nejčastěji setkáváme dnes a jaké problémy snaha o interpretaci děl přináší. Čerpá přitom z odborné literatury české i cizí, například z *Lexikonu teorie literatury a kultury* Ansgara Nünninga a kolektivu nebo souboru studií Přemysla Blažička *Kritika a*

¹ *Rokem kohouta* se zabývala po jazykové stránce pouze práce Simony Drtinové, *Spisovná a nespisovná čeština v dílech Terezy Boučkové*, a pouze po sociologické stránce práce Evy Šimsově, *Adopce romských dětí a definice příbuzenství: analýza knihy Rok kohouta a její recepce*.

interpretace. V praktické části jsem při posuzování jednotlivých recenzí k dílu využila techniku kvalitativní analýzy, která je nejvhodnější v případě hloubkového zkoumání jediného díla z různých aspektů².

V tezi je uvedeno, že práce bude doplněna o rozhovor s Terezou Boučkovou, která se však bohužel odmítla k tématu více vyjadřovat, jak je vysvětleno v poslední kapitole. Proto přímé vyjádření chybí a názory a stanoviska autorky byly čerpány z již dříve publikovaných rozhovorů.

1. Tereza Boučková

Tereza Boučková, spisovatelka, publicistka a scenáristka, se proslavila zejména díly *Indiánský běh* a *Rok kohouta*. Její tvorba je často autobiografická, řadit ji můžeme mezi autory střední generace. V knihách obsáhla téma, které je v první dekádě nového tisíciletí velmi oblíbené – mezilidské vztahy od těch rodinných přes přátelské až k milostným, soukromou sféru života člověka a také nestárnoucí problematiku hledání sebe sama a svého místa ve světě. V této oblasti dominují hlavně ženy-spisovatelky a Boučková se tu řadí například po bok Hany Andronikové, Petry Hůlové či Ireny Douskové.

1.1 Dětství a mládí v době totality

Tereza Boučková se narodila 24. května 1957 v Praze. Dětství i část dospělého života prožila v totalitním režimu, což mělo velký dopad na její, z velké části autobiografickou, tvorbu. Příkoří režimu prožívala ve zvýšené míře hlavně z toho důvodu, že jejím otcem byl dramatik Pavel Kohout, nejprve jeden z oficiálních hlasů socialistického režimu, později výrazný představitel disentu.³

Pavel Kohout si Terezinu matku Annu Cornovou bral neplánovaně poté, co zjistil, že je těhotná. Bylo to těsně po rozvodu s první manželkou. Svatba byla poměrně skromná a pár žil dlouhou dobu v domě Kohoutových rodičů s jeho matkou, od které se dramatik

² SCHERER, Helmut. Úvod do metody obsahové analýzy. In: *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Ed. Irena Reifová. Praha: Karolinum, 2004, s. 29.

³ *Dějiny české literatury 1945-1989*. Ed. Pavel Janoušek, Petr Čornej. Praha: Academia, 2007-2008, sv. 3, s. 22.

nedokázal odpoutat. Soužití však obstojně fungovalo právě díky Anně a její mírné povaze. Ovšem po narození třetího dítěte to „bude zas ona, kdo mu dá konečně sílu uskutečnit dávno nutný úlet z rodičovského hnízda, které ho předtím hlavně z vděčnosti k matce nenapadlo opustit.“⁴ Společné bydlení pak našli právě v chatě u řeky Sázava. Toto soužití však nemělo dlouhého trvání a po několika veřejně známých Kohoutových aférách a úletech se pár rozvádí. „Na rozvodu se domluví, na stání se připraví spolu. Při obou se k sobě budou chovat tak slušně, až zapisovatelky zaslzí a dá práci přesvědčit soudce, že jde o hluboký rozvrat, jaký v těch prudérních časech jedině ospravedlňoval rozvod manželství s třemi dětmi.“⁵

Tereza tedy vyrůstala pouze s matkou, pomocnou režisérkou České televize Annou Kohoutovou a dvěma sourozenci, sestrou Kateřinou, která v současnosti žije ve Švýcarsku, a bratrem Ondřejem, který později emigroval do Rakouska. O svém dospívání trefně vypráví v knize *Indiánský běh*, ze které taktéž vyplývá, že její vztah k otci, který rodinu tak brzy opustil, není vřelý a že se spolu ani v dospělosti příliš nesetkávají. Nikdy mu totiž nedokázala jeho nezáměr odpustit. „Já s Terezou rád mluvím vždycky, když o to má zájem,“ uvedl Kohout v rozhovoru pro Reflex. „Ona se mnou někdy ne a někdy zas ano. Před časem (rok 2010, pozn. autorky) jsme se dokonce vídali normálně, směl jsem i číst její dramatické texty. Já s ní v médiích nikdy nepolemizuji; napíšu vše o vztahu k ní až v tom doslovu svých pamětí. Ano, byl jsem asi jako táta zavrženíhodný. Ale zvláštní je, že problém se mnou má jen ona. Mě tři děti si ostatně rozdělily moje tři zásadní vlastnosti – Ondřej, přestože výtečný malíř, je absolutní byrokrat; Kateřina strašný větroplach, ale mistryně života; Tereza talentovaná a celý život frustrovaná.“⁶

Rodina nebyla příliš ekonomicky zabezpečená, z čehož Boučková viní svého otce, který se o děti zajímal pouze sporadicky, jeho příjmení jim navíc konstantně komplikovalo život. Přesto své dětství označuje za velmi šťastné.⁷ Po ukončení studia na základní škole nejprve nastoupila na školu ekonomickou, protože gymnázium jí zůstalo z politických důvodů zapovězeno, až po dvou letech se jí podařilo přestoupit na

⁴ KOHOUT, Pavel. *Kde je zakopán pes: memoáromán*. Praha: Paseka, 2002, s. 130-134.

⁵ Tamtéž.

⁶ KADLECOVÁ, Kateřina. Rozhovor s Pavlem Kohoutem: Demokracie je otravná a nudná. *Reflex*. 2010, r. 20, č. 32, s. 26.

⁷ ČESKÁ TELEVIZE (2012), 13. komnata - Tereza Boučková, [online], [cit. dne 30. 4. 2015] Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1186000189-13-komnata/212562210800034-13-komnata-terezybouckove/>

Akademické gymnázium ve Štěpánské ulici v Praze, kde maturovala roku 1976. Jen o rok později podepsala Chartu 77⁸, kvůli čemuž jí další studium nebylo umožněno, ačkoli se několikrát pokoušela složit přijímací zkoušky na DAMU.⁹ „Chartu jsem podepsala ze dvou důvodů. Zaprvé mi přišlo úplně skvělé, že někdo něco dělá proti tomu režimu. A potom druhý důvod, proč jsem ji podepsala, že jsem už strašně chtěla mít problémy kvůli sobě. Mně přišlo prostě hrozné, že mám pořád problémy kvůli někomu jinému a ne kvůli svému životu. Takže jsem prostě chtěla vědět, že teď už si tu kůži na trh nesu sama,“¹⁰ uvedla spisovatelka v rozhovoru pro pořad Ženy Charty 77. Podpis Charty 77 jí byl vlastně předurčen, protože se ve společnosti „nepřátel režimu“ pohybovala odmalička jak díky svému otci, tak prostřednictvím známostí matky.

Jelikož jí vysokoškolské vzdělání nebylo umožněno, pokračovala ve svém rozvoji dále soukromě, převážně v rámci přednášek tzv. bytové univerzity, složila také státní zkoušku z anglického jazyka na základě jednoročního kurzu. Ačkoli na DAMU se nikdy nedostala, dále se dramaticky vzdělávala pod vedením herečky Vlasty Chramostové, která se též stala výraznou hrdinkou v její prvotině *Indiánský běh*. V praxi si pak herectví vyzkoušela v bytové inscenaci Shakespeara *Macbetha Play Macbeth* v adaptaci svého otce Pavla Kohouta. „A Macbeth páchal jednu vraždu za druhou. Když za ně zaplatil životem, vtrhli do pokoje uniformovaní policisté a my vyšli z obsazeného bytu zavěšení jeden do druhého. Otec s dcerou, rodina, která se chce chránit,“¹¹ popisuje autorka na několik měsíců upevněný vztah v *Indiánském běhu*.

1.2 Emigrace mimo Prahu

Podpis Charty 77 a žádné odborné vzdělání jí způsobily problémy i v profesním životě, pracovala na nekvalifikovaných pozicích jako uklízečka, listonoška či domovnice, jiné zaměstnání sehnat nemohla a i z těchto byla často vyhazována a hrozil jí trest za příživnictví. „Dělala jsem uklízečku. Ale já výborně uklízím. A mně se to strašně hodilo,

⁸ KONČELÍK, Jakub a kol. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010, s. 221.

⁹ BROŽOVÁ, Věra. Tereza Boučková. In: *Slovník českých spisovatelů od roku 1945. Díl I A-L*. Ed. Pavel Janoušek. Praha: Brána, 1999, s. 63.

¹⁰ ČESKÁ TELEVIZE (2007), *Ženy Charty 77 – Tereza Boučková*, [online], [cit. dne 8. 4. 2015] Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10114412382-zeny-charty-77/video/>

¹¹ BOUČKOVÁ, Tereza. *Indiánský běh*. Praha: Odeon, 2007, s. 32.

tahle praxe, doma. Protože při třech klucích, vlastně čtyřech chlapech, když člověk umí dobře a rychle uklízet, je to úplný terno. Takže mně ta totalita zařídila úplně skvělejší život,¹² ironicky poznamenala v pořadu *Uvolněte se, prosím* v rozhovoru s Janem Krausem. V roce 1979 měla šanci vycestovat a zůstat v emigraci, ale nedokázala to, protože se jí příliš stýskalo. „Po lidech, po domově. Tady jsem životu rozuměla. I když mi pak sebrali pas a nemohla jsem do roku 1990 nikam. Nabízeli mi jediné vystěhování navždy.“¹³

Její první manželství bylo krátké. V současnosti je podruhé vdaná za Ing. Jiřího Boučka, se kterým žije v chatě svých prarodičů v osadě Záhrabská poblíž Berouna. „Přestěhovali jsme se z Prahy na venkov – to byla naše emigrace – a nad námi létala letadla a já jsem někdy zatoužila v tom letadle sedět a být volná,¹⁴ uvedla důvod odstěhování z Prahy. Potřebovala taky prostor pro velkou rodinu, kterou se však dlouho nedařilo založit. Boučkovi spolu mají tři děti: dva adoptované syny, Dominika a Mariána, a jednoho vlastního syna, Vincence. Syny adoptovala v letech 1988 a 1989, pro trvalou adopci místo pěstounské péče se rozhodla i kvůli režimu, který se právě na rodině rád mstil¹⁵. Nejmladší se narodil roku 1991. Adopce je velkým tématem spisovatelčina života; její otevřená zpověď o problémech s adoptovanými syny v obou klíčových románech, *Indiánský běh* i *Rok kohouta*, vyvolala jak pozitivní, tak negativní ohlasy v mnoha médiích a provází ji dodnes. V současné době spisovatelka žije jen s manželem a nejmladším synem, obě starší děti jsou plnoleté, k rodině se nehlásí a spisovatelka se s nimi nijak nevidá.

Tereza Boučková se angažuje v ochraně životního prostředí, v roce 2004 v Evropských volbách kandidovala za Stranu zelených. Je členkou židovského pěveckého souboru Mišpacha, kterému přisuzuje záchranu zdravého rozumu v okamžicích největších problémů se syny.

¹² ČESKÁ TELEVIZE (2008), *Uvolněte se, prosím*, [online], [cit. dne 8. 4. 2015] Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1176221164-uvolnete-se-prosim/208522161800033/>

¹³ PECHÁČKOVÁ, Marcela. Marnost dvaceti let – rozhovor s Terezou Boučkovou. *Instinkt*. 2008, r. 7, č. 35, s. 15.

¹⁴ Tamtéž.

¹⁵ Tamtéž.

1.3 Dílo Terezy Boučkové

Autorčinou prvotinou je román *Indiánský běh*, který poprvé vyšel ještě před revolucí v samizdatu v edici Expedice už v roce 1988, oficiálně pak roku 1991. Od té doby byl vydán několikrát v různých podobách, hned o rok později pak v souboru s dalším dílem, *Končiny štěstí, končiny ticha*, také s ilustracemi bratra Ondřeje. Za svou prvotinu získala autorka literární cenu J. Orteny. „Nemáme mnoho autorů, kteří se dokáží se syrovým životním tématem vyrovnat takto lapidárně, v působivé zkratce, s vtípem a nadhledem, se zadíravou obžalobou, svědčící o ponoření,“¹⁶ popisuje styl Boučkové recenze v časopisu *Knihy* z roku 1992.

Celý román se skládá ze čtyř částí, *Indiánský běh, Žena z okolí Týru, Končiny štěstí, končiny ticha* a *Krok, sun, krok*. První pojednává o autorčině dospívání, Boučková zde jako ve většině svých próz skrývá pravá jména za důmyslné přezdívky a čtenář pak luští, kdo že je Indián, Monolog či Madam Kuráž. Část druhá pak popisuje autorčinu snahu o otěhotnění a vytvoření rodiny, ve třetí se přesouvá přímo od autorky pryč, aby se poslední zase vrátila k peripetiím s adoptovanými romskými miminky a k prvním projevům jejich citové deprivace. „Zatím jsem tak šťastná... že nemám o čem psát,“¹⁷ říká Boučková krátce po vydání *Indiánského běhu* s odkazem na rostoucí rodinu.

V následujících letech jí pak vycházely kratší novely *Křepelice, Krákorám* a *Když milujete muže*, některé se pak objevují v souhrnném vydání s prvním románem. Ani v nich se Tereza Boučková nepouští do optimistických témat a nadále čtenářům předkládá život se všemi jeho strastmi v období kolem revoluce. Je označována jako ženská autorka – ve svých knihách rozebírá témata, jako je manželství, těhotenství či mateřství, nabízí pohled na partnerské vztahy, stárnutí i komplikované životní situace. Stěžejním bodem autorčiny tvorby se stává postavení žen v české společnosti vůbec, upozorňuje na nelehkou pozici svobodných matek i žen stárnoucích a opouštěných¹⁸.

¹⁶ SLABÝ, Z. K. Umění úspornosti – Tereza Boučková: *Indiánský běh*. *Knihy*. 1992, č. 25, s. 13.

¹⁷ PRIMUSOVÁ, Hana. Rozhovor s Terezou Boučkovou: Chci, aby mé psaní mělo hloubku, srdce. *Knihy*. 1992, č. 25, s. 2.

¹⁸ JENSTERLE-DOLEŽALOVÁ, Alenka. Dojemnost napodobení ženské reality. *Tvar*. 1994, č. 11, s. 13.

Po roce 2000 autorka píše fejetony do několika periodik. Souborně je vydává roku 2004 pod názvem *Jen si tak trochu schnít – fejetony o mužích a lidech*, který vysvětluje vše.

V roce 2008 vychází v nakladatelství Odeon román *Rok kohouta*, který vyvolal velký ohlas kontroverzním tématem adopce i odhalením soukromého života Boučkové. Po něm se autorka vrací ke kratším prózám, roku 2010 vychází *Boží a jiná muka – fejetony o lásce ke kolu* a v roce 2013 zatím poslední kniha, povídková sbírka *Šíleně smutné povídky*, které se od předchozí tvorby poměrně liší. Boučkovou však znovu poznáváme v motivu vztahů v druhé polovině lidského života, který kontrastuje s totalitním režimem, ve kterém její postavy vyrůstaly, který je formoval a splétal jejich život. „Čtenář je zasažen, nikoli originálním příběhem nebo napínavou zápletkou. Jen tím, jak důvěrně se poznává,“¹⁹ trefně shrnula celou sbírku v recenzi Klára Kubíčková.

Kromě beletrie stojí autorka i za několika scénáři a divadelními hrami. V roce 2000 vytvořila divadelní adaptaci díla *Silnice* od F. Felliniho, o tři roky později divadelní hru *Sodoma Gomora* na motivy povídky J. Urzidila. K realizaci se nikdy nedostaly její hry *Romeo a Julie na kolečkách* a *Hana a Marie*.

Roku 2002 napsala scénář pro Zdeňkem Tycem režírovaný film *Smradi* vycházející taktéž z jejího života s adoptovanými Romy, v roce 2005 další pro Irenou Pavláskovou režírovaný snímek *Zemský ráj to napohled*, který je inspirovaný postavou autorčiny maminky.

Ze slovenštiny přeložila román Rudolfa Slobody *Rubato*, který vyšel ve stejném roce jako *Rok kohouta*.

¹⁹ KUBÍČKOVÁ, Klára. Šíleně dobrá Boučková. *Mladá fronta DNES, Víkend*. 4. 5. 2013, s. 3.

2. Kritika a Tereza Boučková

2.1 Zamyšlení nad pojmem kritika

Je možné vůbec nějaké dílo objektivně posoudit? Každé dílo může být interpretováno tolika způsoby, kolik čtenářů se o to pokusí. Navíc není literární dílo neměnným objektem, naopak. Jeho význam a interpretace se v průběhu času mění na základě mnoha vnějších faktorů. Přesto od kritiků očekáváme všeobecné pravdy a názory univerzálně platné.²⁰

„Hermeneutika je umění vysvětlovat a zprostředkovat vlastním vykládajícím úsilím to, co řekli jiní a s čím se setkáváme v tradici, všude tam, kde to, s čím se takto setkáváme, není bezprostředně srozumitelné.“²¹ Stejně je možno definovat kritiku, jejímž účelem je interpretovat dílo a ohodnotit ho. Proces kritiky by se měl odvíjet na základě hermeneutických procesů, jelikož hermeneutiku můžeme jednoduše definovat jako „umění rozumět“²². „Mezi předpoklady pro výkon této role (tj. role literárního kritika, pozn. autorky) nutně nepatří literárněvědné vzdělání.“²³ To dokazuje i fakt, že úspěšnými kritiky – či spíše recenzenty, protože v této formě se s kritikou dnes setkáváme nejčastěji – se stávají i opravdu mladí lidé. Kritika je možno popsat jako osobu, která z přítomné, soudobé pozice hodnotí nějaké konkrétní dílo. Je tedy situací kolem sebe velmi ovlivňován. Kromě toho má odvalu svůj postoj a myšlenky veřejně prosazovat. Jeho hlavním úkolem je „pronášeti zdůvodněné soudy o způsobě, hodnotě a vnitřní souvislosti děl literárních,“²⁴ to znamená hodnotit a interpretovat celkový estetický dojem z díla, ale v případě literární kritiky hlavně stránku jazykovou, tedy sémantiku a gramatiku. Hodnocení obsahové stránky bývá už příliš subjektivní, výběr tématu je těžké jakkoli objektivizovat.

V dnešní době se rozdíl mezi profesionálním kritikem a běžným čtenářem více než úspěšně stírá. Z velké části je to i kvůli přerodu médií jako takovému, ke kterému došlo s nástupem internetu, kdy padla bariéra mezi redaktorem a „běžným člověkem“ –

²⁰ GADAMER, Hans-Georg. *Člověk a řeč*. Praha: Oikoyemnh, 1999, s. 45-46.

²¹ Tamtéž.

²² NÜNNING, Ansgar a kol. *Lexikon teorie literatury a kultury*. Brno: Host, 2006, s. 347.

²³ JANOUŠEK, Pavel. *Černá kočka, aneb, Subjekt znalce v myšlen o literatuře a jeho komunikační strategie*. Praha: Academia, 2012, s. 133.

²⁴ NOVÁK, Arne. Úvod ke knize *Kritika literární. Metody a směry*. In: *Antologie textů k dějinám české literární kritiky II (1. polovina XX. století)*. Ed. Petr Hrtánek. Ostrava: Ostravská univerzita, 2009, s. 25.

své názory nyní může publikovat veřejně každý²⁵. Kdo je a kdo není skutečným profesionálem, pak neurčují běžní čtenáři, ale interpretační komunita znalců²⁶, na jejímž posudku je kritik závislý. Kvalitní kritikou se dá nazvat ta, kde „skutečný interpret, tj. citlivý a pozorný čtenář schopný reflektujícího odstupu, se z určitého úhlu snaží komplexní výdobytek čtenářského prožitku osvětlit a zafixovat v jeho osobité povaze a obecném dosahu“²⁷ a nesklouzne k zjednodušování a definování jako něčeho známého.

Podoba kritiky, kterou známe dnes, tedy časopisecké a novinové recenze, se u nás objevuje někdy v době národního obrození. Jejich kvalita je však opět proměnlivá a dnes se už spíše než s opravdovým rozbořem a analýzou díla setkáme s poloreklamním textem, který má už ze své podstaty nadiktován pozitivní přístup.²⁸ Dalším problémem dnešních recenzí je fakt, že často jsou jejich autory jedinci, kteří nejsou specificky orientovaní a vymezení v konkrétním oboru – vzhledem k poměrům na mediálním trhu často musí jedna osoba recenzovat všechny žánry, často například zároveň literaturu a filmy či naprosto jiná kulturní díla.

2.2 Kritický ohlas tvorby Terezy Boučkové

Díla Terezy Boučkové jsou kritiky zpravidla přijímána velmi příznivě, po literární stránce se objevují jen minimální připomínky. Ty přicházejí spíše po stránce mimoliterární.

Ať už se jedná o autorčinu obecně velkou otevřenost a upřímnost, z nichž je jasné, že postavy jejích autobiografických děl jsou skutečnými osobami skrytými za vymyšlenými přezdívkami, nebo, a to častěji, ohlasy na její upřímnost v oblasti adopce dětí jiného etnika a problémy, které toto rozhodnutí přineslo. Tato kritika se samozřejmě autorky velmi dotýká, několikrát vznášela stížnost k Syndikátu novinářů a vyjádřila svůj nesouhlas i na osobním blogu. Problematiku nařčení z rasismu a podněcování nenávisti k Romům bude rozebírat jedna z dalších kapitol této práce.

²⁵ BEDNAŘÍK, Petr a kol. *Dějiny českých médií*. Praha: Grada, 2011, s. 380.

²⁶ JANOUŠEK, Pavel. *Černá kočka, aneb, Subjekt znalce v myšlení o literatuře a jeho komunikační strategie*. Praha: Academia, 2012, s. 141.

²⁷ BLAŽÍČEK, Přemysl. *Kritika a interpretace*. Praha: Triáda, 2002, s. 333.

²⁸ NÜNNING, Ansgar a kol. *Lexikon teorie literatury a kultury*. Brno: Host, 2006, s. 457.

Pokud je autorka v rozhovorech tázána na to, jak kritiku obecně vnímá a jaké přijetí konkrétně u *Roku kohouta* čekala, přiznává, že měla strach. „Bála jsem se úplně všeho. Byla jsem hrozně nervózní a čekala úplně opačné přijetí. Po zkušenostech s reakcemi na rozhovor pro časopis Marianne a po článku Jáchyma Topola v Respektu jsem čekala něco podobného. Po tom, co mám odžito, jsem neměla sílu na to, aby mě kritici zase tepali. Ale současně jsem svoji knihu musela napsat právě tak, jak jsem ji napsala.“²⁹

3. Analýza díla Rok kohouta

3.1 Autentický román

Žánr, ke kterému se *Rok kohouta* běžně řadí, se dá označit mnoha výrazy, nejčastěji se však setkáváme s pojmy deníkový, autentický či autobiografický román. Ve své recenzi Pavel Janoušek definuje několik základních bodů a témat, která se v podobných knihách vyskytují: text je obvykle podáván jako pravdivý dokument, hlavní postava tak do určité míry až zcela splývá se svým autorem; hlavním tématem je osobní život a všechny jeho aspekty od reflexe těch nejužších vztahů až po popis každodenního setkávání s kolegy v práci, sousedy či kamarády; autor se obvykle sám sebe snaží prezentovat co nejúplněji, včetně tajemství, snů a přání, která běžně se svým okolím nesdílí; líčí také svoje tvůrčí aktivity, popisuje proces tvoření a všechny komplikace s ním spojené. Navíc ve svém díle prezentuje své názory a úvahy o kulturní situaci a umělecké tvorbě obecně, o politice, společnosti a dalších globálních tématech.³⁰

Tyto body definuje nejen na základě *Roku kohouta*, ale i *Českého snáře* L. Vaculíka a *Báječného roku* M. Viewegha. Proto je až překvapivé, do jaké míry všechna tato tvrzení na *Rok kohouta* sedí, všechny zmiňované aspekty je v něm možno v hojném množství nalézt.

²⁹ KUBÍČKOVÁ, Klára. Rozhovor s Terezou Boučkovou: Sama sebe jsem nešetřila. *Mladá fronta DNES, příloha Scéna*. 2009, r. 20, č. 14, s. 23.

³⁰ JANOUŠEK, Pavel. Tereza Boučková: Rok kohouta. In: *Hravě i dravě. Kritikova abeceda*. Praha: Academia, 2009, s. 36.

3.2 Analýza Roku kohouta

Román *Rok kohouta* zařadil Terezu Boučkovou do škatulky osobností spojených s diskusí o rodině, adopcích a romském etniku vůbec. Je snad zároveň i jakousi odpovědí na bouřlivé debaty, které v roce 2006 vyvolal její rozhovor o adopcích pro časopis *Marianne* i následný spor s Jáchymem Topolem na stránkách týdeníku *Respekt*. A to navzdory tomu, že adopce dvou romských chlapců není ústředním tématem deníkové vedené knihy, nebo alespoň není tématem jediným. Důležité příběhové linie nacházím čtyři.

3.2.1 Hlavní tematické linie

V první řadě kniha zaznamenávající do detailů jeden rok v autorčině životě rozebírá problematiku rodiny a rodinných vztahů obecně. Sama Boučková svou rodinu označuje za vyvzdorovanou jak v románu samotném, tak v mnoha rozhovorech. Když tedy rodinná soudržnost přestává fungovat, je jasné, že tuto skutečnost nese více než těžce; je to ještě o to obtížnější proto, že se nerozpadá jen vztah s oběma adoptovanými syny, ale i manželství samotné získává vážné trhliny. Příčina přichází ze strany autorky, ačkoli je reakcí na manželovo chování. „To, že jsem se někde zaláskovala, můj muž samozřejmě nevěděl. Potřebovala jsem si připadat jako někdo, kdo má nějakou hodnotu. Jako ženská, která tu hodnotu má. Byla jsem vyprahlá. Můj muž si v tom našem domácím blázinci neuvědomoval, že něco potřebuju, že vztah se musí vyvíjet pořád. Ani já ale naše manželství nepěstovala, byla jsem pořád podrážděná a unavená. Když si muž přečetl tuhle mou knihu, docela se divil, ale taky si uvědomil spoustu věcí a chová se ke mně skvěle. Manželství nám zhezklo,“³¹ říká Boučková zpětně v rozhovoru o mimomanželském vztahu, který v *Roku kohouta* popisuje. Samozřejmě ale nelze problémy plynoucí z adoptivního rodičovství pomíjet, právě ty stojí za celkovou nestabilitou rodiny – „autorka permanentně a až sebedrásavě bilancuje vývoj a postupný krach vztahů, zaznamenává konflikty, rozmlísky a hádky, bolestně sumarizuje neúnosný stav“³², kdy veškeré pokusy zařídit oběma adoptovaným synům normální život selhávají a dvacet let péče, která jim byla věnována, mizí v nenávratnu.

³¹ PECHÁČKOVÁ, Marcela. Marnost dvaceti let – rozhovor s Terezou Boučkovou. *Instinkt*. 2008, r. 7, č. 35, s. 14.

³² ZIZLER, Jiří. Tereza Boučková: Rok kohouta. In: *V souřadnicích mnohosti: Česká literatura první dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích*. Ed. Alena Fialová. Praha: Academia, 2014, s. 551.

Druhým klíčovým tématem románu je autorská krize, kdy spisovatelka není schopná i kvůli celkově stresující situaci v rodině vyplodit ani řádek, potýká se s odmítáním filmového scénáře, nedodržíváním slibů a konflikty se spolupracovníky a celkově si přijde neschopná a bezmocná. Sama několikrát tento stav označila za opravdovou depresi. Do detailů popisuje vlastní neschopnost vstát z postele a začít plně fungovat v momentech, kdy na ni dolehla celková tíha všech starostí a problémů. „Dostala jsem se do situace, kdy jsem nevěděla nic. Nerozuměla jsem tomu, co to žijeme za život, pořád jsme doma jen řvali, pořád jsem něco schovávala, nebo to bylo vykradený, takový sprostý to celý bylo. A najednou se přihlásil i věk. Kde je život? ptala jsem se a měla pocit, že jsem všechno odžila.“³³ Je tedy jasné, že se tento stav podepsal i na tvůrčím procesu, který je pro Boučkovou i v běžném rozpoložení nelehký: sama o sobě říká, že texty neumí chrlit, ale vždy je zdlouhavě upravuje a vypilovává.³⁴

Třetí zásadní linie *Roku kohouta* se dotýká nedořešeného vztahu s otcem. Autorka sice prohlašuje, že k němu žádný vztah nemá, že v jejím životě nijak nefiguruje a při popisu setkání rozpadlé rodiny je označuje jako „my všichni, co spolu nemluvíme“³⁵. Přesto v průběhu románu přijde řeč i na okamžik, kde říká „jsem Kohoutem a kohoutem zůstanu“³⁶, a odkazuje tak nejen ke svému znamení podle čínského horoskopu, ale i k otcově rodině a svým kořenům.

Posledním hlavním tématem románu je pak problematika stárnutí, která je zde reprezentována jak fyzicky prostřednictvím popisů častých zdravotních obtíží i příchodu menopauzy, ale také prostřednictvím ztracených nadějí a iluzí. Sice není nikde explicitně řečeno, že hlavní hrdinkou velké části Boučkových knih je autorka sama, můžeme to ale z kontextu do určité míry předpokládat. V předchozích prózách – *Indiánský běh* či *Krákorám* – je hlavní postavou ještě stále aktivní, energická žena bojující za to, na čem jí záleží; v *Roku kohouta* přichází velký zlom, kde se hlavní aktérka stává životem omláceným stínem svého někdejšího já a při konfrontaci s jedinci podobnými tomu, jaká

³³ PECHÁČKOVÁ, Marcela. Marnost dvaceti let – rozhovor s Terezou Boučkovou. *Instinkt*. 2008, r. 7, č. 35, s. 14.

³⁴ Tamtéž.

³⁵ BOUČKOVÁ, Tereza. *Rok kohouta*. Praha: Odeon, 2008, s. 218.

³⁶ Tamtéž, s. 314.

bývala dříve, jen cynicky vrtí hlavou nad jejich mladickým zápalem a nadšením. Z těch je už vyléčena, toto nadšení a bezbřehý optimismus postrádá.³⁷

Tyto linie samozřejmě nefungují odděleně, jedna navazuje na druhou a všechny tvoří jeden celek příčin a následků. Román je psán až s překvapivou otevřeností, autorka se nevyhýbá ani složitým situacím ze života – najdeme tak prepisy drsných hádek s manželem: „Jdi už do prdele! Jsi nesnášenlivá, věčně podrážděná, hysterická kráva! zařval na mě Marek. Vrhla jsem se k němu a začala do něho bušit: Hajzle hnusnej! Chytil mi ruce: Přestaň dělat tyjátr! Drž hubu! Ty drž hubu!“³⁸ i beznadějně vyjednávání se syny, kteří zkrátka nemají zájem cokoli řešit: „Dávám ti čtvrt hodiny, aby ses vypravil na autobus zpátky do ústavu. Já tam nepojedu. Pojedeš. Nepojedu. Máš peníze na cestu? Ne. Tak se mnou teď půjdeš domů pro peníze. Nikam nepudu, mě to nezajímá. Jestli se mnou nepůjdeš, zavolám policajty. Mně je to jedno.“³⁹ „Míru své upřímnosti jsem velmi zvažovala. Ale nakonec se ukázalo, že když je člověk maximálně upřímný sám k sobě, může si to dovolit i vůči druhým,“⁴⁰ říká autorka v rozhovoru na otázku, zda to s náhledem do vlastního života nepřehnal.

3.2.2 Jazykový styl díla

Z díla je patrné, že bylo psáno terapeuticky, opravdu jako každodenní deník, který se plnil vším, co Boučkovou trápilo a zatěžovalo – o takových věcech píšeme spíše než o radostech a pozitivěch. *Rok kohouta* je příběh smutný až depresivní, plný bezmoci a marnosti problémů každodenního života. Přesto autorka říká, že poté, co poslechla radu přítele A. J. Liehma (kterému je ostatně román věnován), aby si psala deník a tím se dostala ze svého spisovatelského bloku, výsledek hojně editovala a upravovala, než byl připraven v konečné podobě k vydání. „Zápisky byly v podstatě samá sebelítost. Úplně jsem se tam vyplakávala, protože jinak jsem svůj zmatek držela v sobě,“ říká k první podobě deníku, „až když pominul rok a kluci nakonec prakticky úplně odešli z našeho života, začala jsem pracovat na svých zápiscích. Pracovala jsem na nich jako na románu

³⁷ KUDLOVÁ, Klára. Postavy, novinářské texty a jejich emblémy (v psaní Terezy Boučkové). *World Literature Studies*. 2011, 3 /20/, č. 2, s. 103. Dostupné z: http://www.wls.sav.sk/wp-content/uploads/WLS_2_11/Kudlov%C3%A1.pdf

³⁸ BOUČKOVÁ, Tereza. *Rok kohouta*. Praha: Odeon, 2008, s. 325.

³⁹ Tamtéž, s. 246.

⁴⁰ KŮROVÁ, Zuzana. Rozhovor s Terezou Boučkovou: Když je člověk upřímný sám k sobě, může si to dovolit i k druhým. *Portál české literatury* [online]. 16. 11. 2013 [cit. dne 30. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.czechlit.cz/rozhovory/kdyz-je-clovek-uprimny-sam-k-sobe-muze-si-to-dovolit-i-k-druhim/>

a doufám, že knížka nemá jen dokumentární charakter, protože to není dokument. Doufám, že jsem to zpracovala i jako literaturu a že je to snad i silná kniha sama o sobě. Až skutečný příběh nebo já budu zapomenuta, kniha bude pořád mluvit. Alespoň doufám.“⁴¹ V jiném rozhovoru do detailu popisuje úsilí, které románu věnovala: „Pracovala jsem na tom i víc než dvanáct hodin denně - doma byl klid, mohla jsem si to poprvé v životě dovolit. Pracovala jsem pořád, i v noci. U postele jsem měla blok, kam jsem si psala, co ještě v té próze být má, co už ne, co přiznat hned, co později, jak načasovat pointy – začala jsem myslet na román. Rok a půl jsem tomu věnovala a uteklo to jako nic. Zpočátku na mě znovu padaly ty zapsané deprese, ale později už mě stále silněji zaplavovala tvůrčí radost. Byla to opravdu veliká radost, cítila jsem, že se mi psaní daří, i když pochybnosti jsem měla až do vydání.“⁴² Ačkoli tedy po přečtení může mít čtenář pocit, že Boučkovou zná, je jasné, že *Rok kohouta* je dílem především literárním – a to, do jaké míry se zde skutečnost mísí s fabulací, ví pouze autorka. Román je často připodobňován k Vaculíkově *Českému snáři*, který začal taktéž psát na doporučení kolegy spisovatele, a je mu velmi rovnocennou alternativou.⁴³

Autorčin literární styl je „úsečný a příjemně koncentrovaný“⁴⁴, výrazný svou přímou stručností, se kterou jsou formulovány věty – bez dlouhých úvodů a vysvětlování, spíše střípky a fragmenty než ucelené vyprávění. „Texty charakterizuje konfrontace ideálů a všednodenního života, významná role ironie a sarkasmu, stylizace i zcizování pomocí nadsázky a odstupu, poetická zkratka a hravost, metody dramatizace stříhu, ale i důraz na sílu jedinečného lidského příběhu a platnost etiky.“⁴⁵ Dynamickou, jaksi filmově klipovitou strukturu podporuje i nepoužívání uvozovek, kdy přímá řeč není od ostatních myšlenek nijak vydělována. Dialogy se objevují často a přispívají k rychlému tempu příběhu, stejně jako časté drobné i větší zvraty a „minizápletky“. Autorka se navíc drží

⁴¹ DRTINOVÁ, Daniela. Prostě jsem chtěla mít rodinu, říká Tereza Boučková. *Česká televize* [online]. 25. 5. 2008 [cit. dne 30. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/exkluzivne-na-ct24/osobnosti-na-ct24/16247-proste-jsem-chtela-mit-rodinu-rika-tereza-bouckova/>

⁴² PECHÁČKOVÁ, Marcela. Marnost dvaceti let – rozhovor s Terezou Boučkovou. *Instinkt*. 2008, r. 7, č. 35, s. 16.

⁴³ ZIZLER, Jiří. Tereza Boučková: Rok kohouta. In: *V souřadnicích mnohosti: Česká literatura první dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích*. Ed. Alena Fialová. Praha: Academia, 2014, s. 551.

⁴⁴ KUDLOVÁ, Klára. Případ „autentického“ románu. *Česká literatura v intermedialní perspektivě IV. kongres světové literárněvědné bohemistiky: Jiná česká literatura*. Praha: Ústav pro českou literaturu, 2010, s. 483.

⁴⁵ ZIZLER, Jiří. Tereza Boučková: Rok kohouta. In: *V souřadnicích mnohosti: Česká literatura první dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích*. Ed. Alena Fialová. Praha: Academia, 2014, s. 550.

své v předchozích dílech ustanovené „tradice“ a postavy neoznačuje pravými jmény – jsou tu osoby, které jsou zkrátka překřtěny a skryty za jinou identitou, a pak ti, kteří jsou představováni oklikou, povoláním či všeobecně známými fakty: „šéfredaktorka časopisu pro ženy, co pro ně život začíná ve třiceti“ nebo ten, co se „dostal na Hrad“. Jen vzácně jsou některé postavy pojmenovány přímo, sem patří například AJL několikrát v textu označený jako Liehm⁴⁶.

Na předcházející texty navazuje román nejen jazykově, ale i chronologicky svým zařazením do autorčina života – v *Indiánském běhu* je popsáno její dětství a dospívání, následně touha po otěhotnění a adopce dětí; *Krákorám* v tomto příběhu pokračuje, i když je zde autorka samotná trochu zastíněna vymezením vůči svému otci; za intermezzo je možné do určité míry považovat i film *Smradi* natočený na základě scénáře napsaného Boučkovou, který zobrazuje dětství dvou adoptovaných Romů na malé vesnici; *Rok kohouta* je pak prózou pozdější o životě s již téměř dospělými syny. Tuto do jisté míry autobiografickou linii Boučková prokládá drobnějšími prózami, sbírkami fejetonů či povídek – vzorec je podobný, po větším díle následuje několik menších sbírek.

3.2.3 Proměny literárního stylu Terezy Boučkové

Ve své eseji *Kam „uběhla“ Tereza Boučková?* Jindřiška Svobodová konstatuje, že ačkoli se *Indiánský běh* a *Rok kohouta* mohou zdát z hlediska jazykového stylu velmi podobné, uplynulých dvacet let se zřetelně podepsalo na vývoji autorčina prozaického jazyka. Je zřejmé, že pozdější román je mnohem méně umělecky stylizovaný, mnohem civilnější a opravdovější – velkou ukázkou tohoto faktu je například proměna v používání jmen. Místo Luny, Paprska či Indiána z *Indiánského běhu* v *Roku kohouta* používá Boučková zkratky nebo překřtívá postavy obyčejnými jmény bez dalšího významu. Občas ale uklouzne a pomocí některé z přezdívek k předchozímu dílu odkáže, jako kdyby počítala, že je s ním čtenář obeznámen. Provázanost obou románů se pak prolíná celým dílem, stejně jako odkazy na další literární i publicistické texty, jako je například rozhovor

⁴⁶ KUDLOVÁ, Klára. Postavy, novinářské texty a jejich emblémy (v psaní Terezy Boučkové). *World Literature Studies*. 2011, 3 /20/, č. 2, s. 105. Dostupné z: http://www.wls.sav.sk/wp-content/uploads/WLS_2_11/Kudlov%C3%A1.pdf

pro časopis *Marianne* a následné reakce v diskuzích a jiných periodikách – autorka předpokládá, že si je bude čtenář schopen zasadit do kontextu.⁴⁷

Díky tomu, že nejsou odkazy na články, diskuze i dopisy, které jsou vkládány do textu, nijak vizuálně odlišovány od příběhu, vzniká dojem koláže, který jen umocňuje pocit autentičnosti deníkového románu. Navíc text značně obohacují, takže působí květnatěji než strohý *Indiánský běh*, který takové intertextové zásahy postrádá.⁴⁸

Další jazykový posun vyplývá i z širší časového úseku, který romány popisují – *Indiánský běh* se snaží zachytit celé autorčino dětství a dospívání, takže zde Boučková jasně sklouzává k velkým časovým skokům, nesnaží se o žádnou propojenost, ale vytváří spíše mozaiku důležitých kroků, jednotlivé odstavce jsou různě rozprostřeny v čase. *Rok kohouta* by se pak dal spíše označit jako koláž, kde je spojitost jasně dána i díky tomu, že popisuje pouze přibližně jeden rok autorčina života na daleko větším počtu stránek. Autorka zde tedy má daleko větší prostor k využití „prvků návaznosti, jako je například opakování paralelních konstrukcí na začátku a konci navazujících odstavců“⁴⁹, a román tak působí mnohem ucelenějším a kompaktnějším dojmem. To vše podporuje i soudržnost tematická, kdy se román točí kolem několika výše zmíněných linií a nemění téma tak často jako první autorčina próza.⁵⁰

Název románu nese více významů, odkazuje nejen na čínský rok ve znamení kohouta, během kterého celé vypravování probíhá, ale i na narození v tomto znamení autorky samotné a potažmo samozřejmě i na otce a jeho rodinu a prokletí jména Kohout v minulém režimu.

Celý román je vlastně možná nechtěnou, ale působivou metaforou koloběhu života – začíná smrtí autorčina tchána a končí narozením nechtěné dcery mladšího z adoptovaných synů.

⁴⁷ SVOBODOVÁ, Jindřiška. Kam „uběhla“ Tereza Boučková? Poznámka k vývoji autorského stylu v prozaické tvorbě T. Boučkové. *Bohemica Olomucensia*. 2009, č. 1, s. 84-85. Dostupné z: www.ceeol.cz

⁴⁸ Tamtéž, s. 86-87.

⁴⁹ Tamtéž.

⁵⁰ Tamtéž.

4. Kritická reflexe Roku kohouta ve vybraných periodikách

K románu byly publikovány kratší či delší recenze ve všech hlavních českých periodikách, v této kapitole jsou dále rozebírány ty z Lidových novin, Mladé fronty DNES, Reflexu, Tvaru, Divadelních novin, Hostu, Týdne, Pražského deníku, Literárních novin, Instinktu, Respektu, Práva, Nového Prostoru a Revolver Revue.

4.1 Analýza recenzí

Recenze Ondřeje Horáka v Lidových novinách je trefně nazvána *Domov, který se stal pastí*. V textu pak Horák vypichuje paradox – ačkoli je celá kniha prošpikována zoufalstvím nad tím, jak autorka psát chce a nemůže, výsledkem je pak zatím nejobjemnější kniha její kariéry, která tak nemožnost psát vlastně popírá. Recenze nepřináší příliš nového, neprezentuje žádné ukotvené stanovisko – Horák si v ní odporuje, když se nejprve pozastavuje nad faktem, zda nám má autorka ještě vůbec co nového říci, ale vzápětí dodává, že se jedná o klam, protože síla příběhů Terezy Boučkové tkví v jejím upřímném umění vyprávět o životě tak, jak běží, nic nezastírat a na nic si nehrát. „Autorka není ani bohorovnou vypravěčkou, ale ani hysterickou předkladatelkou vlastní pravdy.“⁵¹ Detailní práce na úpravách a prepisech původních deníků se očividně vyplatila, protože Horák recenzi uzavírá konstatováním, že čtenář nemá pocit, že by na něj někdo jen tak vyléval svou bezradnost, naopak, příběh navzdory narůstající intenzitě plyne poklidně a zcela čtenáře vtahuje do velmi realistické každodenní všednosti.

V podobném duchu se nese i recenze Radima Kopáče v Divadelních novinách. *Rok kohouta* je zde porovnáván s *Báječným rokem* od Michala Viewegha a vychází z této komparace jako jasný vítěz – Kopáč preferuje autorčinu skromnost a fakt, že z jejího románu vyloženě číší touha nikoli napsat skvělý román, ale vyrovnat se sama se sebou a s tím, co jí život přináší. To je to, co podle něj propůjčuje knize její intenzitu a sílu. „Ve srovnání třeba s Vieweghovým *Báječným rokem*, v němž autor ve stejném žánru a takřka v totožném čase zaznamenává své malicherné vzteky a shromažďuje vysvědčení o vlastní výjimečnosti, působí *Rok kohouta* jako zjevení – jako závažné a citlivé svědectví o životě,

⁵¹ HORÁK, Ondřej. *Domov, který se stal pastí*. *Lidové noviny, příloha Kulturní premiéry*. 2008, r. 21, č. 97, s. III

který se náhle otevřel literatuře.⁵² Kopáč navíc připomíná, že číst román jako sebeobvinění, jako přiznanou rezignaci, která světu říká, že tohle autorka nezvládla, že se jí nepodařilo adoptované syny vychovat a že určitý podíl viny v tom má i vlastní komplikované dětství, by bylo chybou. Ačkoli je z knihy znát, že o část svého entuziasmu Boučková přišla, pořád je především vzpourou proti obviňování ze selhání. Zajímavým bodem této recenze je poukázání na také nepříliš ideální vztah Boučkové s matkou, což je často opomíjená skutečnost, na kterou ovšem Kopáč ve své recenzi též klade důraz.

Josef Chuchma v Mladé frontě DNES chválí autorčin konzistentní styl, který si drží už od své prvotiny, *Indiánského běhu* – tedy tvořit text jako sled obrazů k filmovému scénáři, které „nemají být natočeny, nýbrž byly už reálně odžity“⁵³. Chuchma se v recenzi zastává Boučkové, která je za svou otevřenost ohledně adopce romských dětí hojně atakována – ačkoli uznává, že její pohled na celou aféru s časopisem *Marianne* a týdeníkem *Respekt* by se dal považovat za pohybující se na „minovém poli politické korektnosti“⁵⁴, tvrdí, že mantinely a hranice pro literární tvorbu jsou postavené jinde, protože jejím hlavním úkolem je prostřednictvím uměleckých prostředků vyjádřit prožité – a to Boučková splňuje na výbornou. Přesto se ale Chuchma neubrání kritice autorčiny povahy, která se promítá do hlavní postavy, a konstatuje, že má tendence stále sebe sama stavět do role ukřivděné oběti, ačkoli má vlastně pořád jednu velkou výhodu – dokáže prožité trápení zužitkovat v psané podobě, z její mizérie stále vzniká cosi dobrého. Na rozdíl od dalších recenzentů Chuchma tvrdí, že se Boučková ve své strohé formě jednotlivých oddělených „výkřiků“ umírnila a forma tady ustupuje příběhu samotnému, což ale výsledku jen svědčí.

Obsáhlou recenzi *Roku kohouta* je možno najít také v čtrnáctideníku *Tvar*, autorem je Pavel Janoušek. Ten poukazuje na fakt, že aby byly autentické romány úspěšné, je důležité, aby je psal specifický typ autora – někdo takový, kdo je schopen před čtenáře předstoupit ve vsí otevřenosti a skutečně se jím odhalit a zároveň má život dostatečně zajímavý na to, aby o něm někdo chtěl číst, aby téma nezaniklo v přívalu každodenní všednosti. Janoušek konstatuje, že úspěch *Roku kohouta* tkví právě v tom, že

⁵² KOPÁČ, Radim. Deník jako román touhy. *Divadelní noviny*. 2008, r. 17, č. 12, s. 15.

⁵³ CHUCHMA, Josef. Chůze minovým polem. *Mladá fronta DNES, příloha Scéna*. 2008, r. 19, č. 121, s. D/9.

⁵⁴ Tamtéž.

Tereza Boučková takovou autorkou je a má čtenáři co nabídnout. Navíc s ním hraje chytrou hru – neservíruje mu slavné a veřejně známé osobnosti na stříbrném podnose, naopak, přidává právě tolik informací, aby bylo možno s vynaložením určité snahy rozšifrovat, o koho se jedná. To v čtenáři vzbuzuje vědomí vlastního širokého rozhledu a kulturního přehledu. Jedním z klíčových rozměrů knihy je podle Janouška polemika se špatnou interpretací spisovatelčiných názorů na téma adopce: „Empirie je tu autorkou postavena proti modelovým tezím: její osobní prožitek, věcnost faktů a z nich odvozené poznání tu jsou konfrontovány s požadavkem politické korektnosti, které se ve jménu naplnění ideálu brání zevšeobecnování jednotlivosti, ale i s pragmatickými argumenty, podle kterých její slova ohrožují samotný program adopcí a odložené romské děti zbavují jakékoliv šance.“⁵⁵ Na druhou stranu ale říká, že je z románu patrné, že Boučková chápe, že není úkolem literatury tato témata řešit a docházet k nějakým univerzálně platným závěrům; konstatuje, že autorka nechává všechna dilemata a diskuze pro čtenáře otevřená.

Jiří Trávníček přichází v recenzi v *Hostu* s optikou generační. Upozorňuje na to, že v současné české próze je situace jiná, než jaká byla o generaci dříve – mizí totiž takzvaný generační konflikt, mladší spisovatelé nemají tendence se vymezovat vůči starším, ani formálně, ani tematicky, jasně daná linie mezi generacemi se rozostřila, dalo by se říci, že téměř zmizela. Ačkoli Boučkovou řadí mezi autory spíše mladší generace, tvrdí také, že se z ní vymezuje – v první řadě tím, že píše o svých vlastních zkušenostech, o svém životě. Z této skupiny se dále vyděluje tím, že skutečně má co říct, že její život byl bohatý na zkušenosti, které stojí za to sdílet. Trávníček v recenzi poukazuje na jistou rozpolcenost, kterou Boučková musí pociťovat: „Jako by se autorka snažila získat vrch nad svými trápeními, ale zároveň je zde vidět, že jsou to právě tato trápení, jež se jí starají o to, že má o čem psát.“⁵⁶ Otázka, zda by měla Tereza Boučková o čem psát, pokud by její život šel hladce, se v kontextu její tvorby skutečně nabízí. Trávníček také potvrzuje, že se Boučkové podařilo vyvrátit pochybnosti o tom, zda nejsou její příběhy atraktivní pouze tím, že uvádějí čtenáře do světa známých osobností – v tomto románu se jí podařilo osobní záležitosti s problematikou společenskou adekvátně namíchat a příběh už rozhodně nestojí hlavně na tom, kdo autorka je, ale na tom, co prožívá a jakým stylem o tom píše.

⁵⁵ JANOUŠEK, Pavel. Tereza Boučková: Rok kohouta. *Tvar*. 2008, r. 19, č. 10, s. 3.

⁵⁶ TRÁVNÍČEK, Jiří. Kronika jednoho velkého trápení. *Host*. 2008, r. 24, č. 7, s. 16

Recenze Jiřího Peňáse v Týdnu začíná příznačně: „Při čtení prózy Terezy Boučkové *Rok kohouta* jsem záhy trnul při představě, že na ni mám napsat recenzi. Je to kniha, která se na takový rutinní žánr nehodí, neboť fakt, že je dobře napsána, je vedlejší.“⁵⁷ Skutečně, čtenáře spíše než autorčin literární styl – jakkoli vytríbený je – uchvátí spíše silný příběh; opravdovou literární kritikou se v souhrnu zabývá jen zlomek každé recenze a zbytek hodnotí spíše to, do jaké míry překročila Tereza Boučková hranice politické korektnosti. Svým slovům dostojí a v recenzi řeší právě spíše tuto stranu knihy než její literární kvality. Konstatuje, že deníková forma je pro podobný druh vyprávění vlastně jedinou možností, protože je okamžitě jasné, že se jedná pouze o subjektivní stanovisko a ne obecně uplatnitelný fakt. Peňás svou kritiku staví do opozice k Chuchmově tvrzení, že se Boučková ve svém strohém, vypointovaném stylu umírnila, naopak tvrdí, že jej ještě více rozvedla „do širšího epického plánu“⁵⁸, i přesto se jí však podařilo sevřít poměrně široké časové období a různorodé náměty do kompaktního příběhu.

Nejsilnějším dojmem z celého díla bylo pro Olgu Stehlíkovou, recenzentku Pražského deníku, napětí, tíseň a beznaděj, které byly výrazně podtrženy autorčíným osobitým stylem. Poukazuje na fakt, že román nemá téměř žádná hluchá místa, což sice znamená, že čtenář se nikde nenudí, ale zároveň si během čtení ani neodpočine – zážitky a epizody jsou silně koncentrované, jeden následuje druhý; přesto se však tempo nestává ubíjejícím a rutinně monotónním, a to díky dovednému oživení textu dalšími příběhovými liniemi, které se koncentrují na jiné potíže než ty s adoptovanými syny. Stehlíková píše, že je z textu cítit, že autorka prozaicky vyžrála, zmizela afektovanost předchozích literárních děl. „Rozčarování nad ‚ženskou, která vychovala kriminálníky a odrazuje od adopcí Romů‘ je spolu se zbytnými úvahami nad růzností kořenů a genetických výbav nebo ústavními deprivacemi bezpředmětné,“⁵⁹ píše recenzentka a zdůrazňuje fakt, že román není absolutní pravdou, ale jen individuálním popisem toho, jak se jedna žena dostává z potíží – popisem kvalitně napsaným, ale samozřejmě nekompenzujícím rozpad rodiny.

⁵⁷ PEŇÁS, Jiří. O rodičích a zatoulaných kuřatech. *Týden*. 2008, r. 15, č. 28, s. 68.

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ STEHLÍKOVÁ, Olga. Rok kohouta: bezútěšnost i naděje. *Pražský deník*. 2008, r. 3, č. 136, s. 27.

Stejně kriticky jako Olga Stehlíková přistupuje k předchozí tvorbě Terezy Boučkové i Marta Ljubková ve své recenzi pro *Instinkt*, kde konstatuje, že teprve až v *Roce kohouta* se Boučkové podařilo „předložit čtenářům příběh stejně strhující jako drastický, dramatický a napínavý“⁶⁰. Za hlavní přednost díla považuje fakt, že se autorce podařilo oprostít od moralizování a příběh čtenářům prezentovat zkrátka „jen tak“ bez návodu na to, jak ho interpretovat. Ljubková píše, že Boučková svůj román dostává z kategorie pokleslé literatury díky jistému autorskému stylu, který si vyudovala i na základě prožitého.

Ani třetí ženská recenzentka, Pavla Anthová, ve své recenzi pro Literární noviny nezačíná zrovna pozitivně, ale konstatuje, že navzdory příliš vypjatým emocím je *Rok kohouta* knihou působivou. „Dikce Terezy Boučkové místy vyznívá lehce hystericky, přehnaně, zdá se, že postrádá možnost kritické sebereflexe [...], proti ní jsou téměř všichni...“⁶¹ Podotýká, že literární styl knihy odpovídá autorčině povaze, která je neústupná, impulzivní a konfliktní situace často řeší přímým střetem. Přirovnává knihu k *Temné lásce* Alexandry Berkové, která je též záznamem autorčiných nejniternejších pocitů a myšlenek, na rozdíl od Berkové se ale Boučková v *Roku kohouta* nesoustředí na postavení sebe jako ženy, ale na problémy převážně mateřské a vztahové. Za klíčovou esenci pro úspěch Anthová označuje téma, které je kontroverzní a diskutované a díky kterému si kniha vysloužila tolik pozornosti. A ačkoliv zmiňuje jakousi hysteričnost textu, na druhou stranu uvádí, že se Boučková v knize nesnaží emoce nějak rozpitvávat, analyzovat a rovnat, ale předkládá čtenáři všechno přímo – stejně jako Ljubková souhlasí, že autorka dává čtenáři velký prostor k vlastní interpretaci a porozumění.

Kateřina Kadlecová ve své recenzi pro *Reflex* souhlasí s Jiřím Peňásem v tom, že ačkoli je román „výborně napsaný příběh plný vnitřní dynamiky, vášní a lákavých detektivních pátraček pro zasvěcené“⁶², o jeho literární kvalitě v debatách příliš nepůjde právě kvůli jeho kontroverznímu obsahu, který vyslouží Boučkové mnoho rozohněných diskuzí. I ona srovnává příběh Boučkové s Vaculíkovým *Českým snářem* a vypichuje hlavně to, jak autorka v románu kontrastuje události veřejného dění s vlastními zážitky a zkušenostmi, jak osobnosti, které jsou v našich očích téměř bohy, sesazuje z piedestalu

⁶⁰ LJUBKOVÁ, Marta. Rok, jaký si nechcete prožít. *Instinkt*. 2008, r. 7, č. 28, s. 54.

⁶¹ ANTHOVÁ, Pavla. Škrťám tohle mateřství. *Literární noviny*. 2008, r. 19, č. 35, s. 10.

⁶² KADLECOVÁ, Kateřina. Tereza Boučková: Rok kohouta. *Reflex*. 2008, r. 19, č. 25, s. 61.

jejich zasazením do běžného života a přiznáním jejich lidských chyb a slabostí. Navíc tvrdí, že se jedná o prózu mnohem méně stylizovanou a upravenou, mnohem méně moralizující, naopak mnohem více pochybující o autorce samé i obecně platných pravdách. A stejně jako Chuchma přirovnává román k filmu, čehož autorka dosáhla tím, že používá „rychlé střídání scén, podrobné popisy lokací nahrazující vizuální stránku, úderné dialogy, pádné pointy, krátké věty, nespisovnost, opravdovost“⁶³.

Spíše kritický postoj k *Roku kohouta* zaujal Marek Vajchr ve svých Vlídných autoportrétech, které začíná porovnáním s Haklovým *Letem čarodějnic* vycházejícím v té samé době. V recenzi píše, že ho ani příliš neznepokojuje to, že se román soustředí na ústřední téma, tedy na problémy s adoptovanými romskými chlapci, a příliš od něj neodbočuje, kritizuje spíše zjednodušení příčin krize na pouhé konstatování toho, že ačkoli Tereza Boučková a její manžel obětovali svým synům dvacet let života, energii, čas a lásku, nepodařilo se to a jejich důvěra byla znovu a znovu zklamávána. Tvrdí, že by román měl na čtenáře ještě daleko větší dopad, pokud by se skutečně soustředil na kořeny problému, na to, kdy začaly poprvé vznikat konflikty, a na jejich postupnou gradaci než na stálé úmorné, beznadějně opakování téhož. Autorce navíc vyčítá i to, že ačkoli je její hlavní hrdinka vykreslena do nejmenších detailů velmi živě a plasticky, ostatní postavy – zejména pak mužské charaktery – zůstávají vyprázdněné, jen jako typizované ukázky určitých kategorií – nezdárný manžel, podporující kolega, nedostupný otec. „Duše – charaktery a motivace – druhých postav však pro ni (Boučkovou) většinou zůstávají velkou neznámou.“⁶⁴ Ačkoli autorčin styl považuje za vypsání a svou úsporností čtenářsky přívětivý, nakonec román odsuzuje jen jako snahu o to, aby její „literární alter ego sklidilo u čtenářů co možná největší sympatie“⁶⁵.

František Cinger ve své recenzi pro *Právo* shrnuje pocity beznaděje a přemítání nad tím, co člověk vlastně všechno může vydržet. Jako jediný nemluví o autorčině stylu jako úsečném, strohém či dynamickém, ale laskavém a označuje ho za „protiklad děsivého děje“⁶⁶, který je tímto jazykem ještě zveličen a podtržen.

⁶³ KADLECOVÁ, Kateřina. Tereza Boučková: Rok kohouta. *Reflex*. 2008, r. 19, č. 25, s. 61.

⁶⁴ VAJCHR, Marek. Vlídne autoportréty. *Revolver Revue*. 2008, č. 73, s. 233.

⁶⁵ Tamtéž.

⁶⁶ CINGER, František. Za co je člověk trestán a co může vydržet? *Právo*. 2008, r. 18, č. 120, s. 17.

Recenze v Novém Prostoru přirovnává sílu románu k síle antických dramát. Tereza Marečková za nejsilnější zbraň Terezy Boučkové považuje humor, který autorka používá hlavně v situacích, které by mohly lehce sklouznout k sebelítostivému patosu. Stejně jako Anthová přirovnává literární styl k samotné povaze autorky, jako příčinu kritiky v mnohých diskuzích vnímá autorčinu nekontrolovanou upřímnost a neschopnost se zachovat lhostejně vlastně v jakékoli situaci; konstatuje, že pak není divu, že se Boučková v textu „místy dopouští toho, co by jedni nazvali přesným a odvážným pojmenováním, a druzí neopodstatněným a hysterickým zobecňováním“⁶⁷.

I v Respektu, který je v souvislosti s Boučkovou spojován spíše prostřednictvím článku Jáchyma Topola, který bude podrobněji rozebrán, se objevil text hodnotící *Rok kohouta*, autorkou je Tereza Brdečková. Ta uvádí, že prvním pocitem, který v ní kniha vyvolala, byl vztek, který vzbudil sebestředný styl, jímž je první část knihy, která je ještě hodně „deníková“, napsán. „Jenže koho nebolí záda, kdo má život bez problémů? Na koho mají svalit vinu rodiče, kterým se nevydaří vlastní děti? Proč si to Tereza Boučková nezařídí lépe, když neunese, co si naložila?“⁶⁸ ptá se Brdečková řečnický a poukazuje na „ukňouraný“ začátek. Následně však přiznává *Roku kohouta* proměnu, při níž se z neustálého stěžování a sebelítosti vyvíjí v plnohodnotný román. Ačkoli se recenze mění spíše v komentář k celkové situaci s romskými adopty, vrací se Brdečková ještě několika zmínkami k románu a nepřímou kritizuje míru, do jaké Boučková odhaluje soukromí svých blízkých široké veřejnosti, na druhou stranu však *Rok kohouta* oceňuje kvůli tomu, že otevřel palčivé téma, o kterém je nutno mluvit.

4.2 Shrnutí

Recenze deníkového románu *Rok kohouta* jsou z literárního hlediska většinou pozitivní, oceňují autorčinu schopnost psát úsporně a dynamicky, se sebeironií a humorem, budovat napětí v příběhu pomocí klipovitého, fragmentovaného toku textu, který je ale jak jazykově, tak tematicky dostatečně propojen, aby držel pohromadě jako román. Ve většině textů je oceňována autorčina otevřená upřímnost, se kterou svůj autobiografický příběh předkládá čtenářům bez zbytečného hodnocení a moralizování, a také výrazný autorský styl, který pro sebe objevila už ve své prvotině a nadále se ho drží.

⁶⁷ MAREČKOVÁ, Tereza. Kohoutí zápasy. *Nový Prostor*. 2008, č. 304, s. 22.

⁶⁸ BRDEČKOVÁ, Tereza. Slovo, čin a odpovědnost. *Respekt*. 2008, r. 19, č. 29, s. 62.

Jen několik málo recenzí – pozoruhodné je, že jde převážně o texty autorek-žen – považuje styl Terezy Boučkové až za příliš vypjatý, sebestředný a hysterický, přesycený emocemi, přesto mu ale ve výsledku literární kvalitu neupírá. Kritika je vznesena i vzhledem k jiným postavám, než je ta ústřední – Marek Vajchr⁶⁹ je označuje ve své recenzi za ploché a nepropracované.

Většina recenzentů se neubrání též hodnocení kontroverznosti a politické ožehavosti tématu, o kterém autorka píše, a hodnotila knihu nejen jako dílo literární, ale také jako projev autorčina smýšlení a názorů. Článek Terezy Brdečkové v Respektu se dá za literární recenzi považovat jen stěží a spíše než na kvality knihy samotné se soustředí na dopad románu na celkové smýšlení o adopci Romů. Proto byly do výše uvedeného textu zařazeny pouze pasáže zabývající se literární kvalitou díla; tato problematika bude analyzována v kapitole následující.

5. Mimoliterární reflexe románu

Román *Rok kohouta* je pozoruhodný nejen svými literárními kvalitami, ale také prostřednictvím kontroverzního tématu „nepodařené“ adopce dvou dětí romského etnika. Autorka se kvůli otevřené prezentaci své negativní životní zkušenosti nejen v románu, ale i dříve v rozhovoru pro časopis *Marianne*, dostala do sporu nejen s aktivisty za adopce bojujícími, ale i s týdeníkem *Respekt* nebo v pozdější době se serverem *Romea.cz*; situace byla řešena jak publicistickou cestou skrze stránky obou výše zmíněných i dalších periodik, tak i institucionálně přes Syndikát novinářů a jeho Komisi pro etiku.

5.1 Spor s týdeníkem *Respekt*

Z próz Terezy Boučkové, ať se už jedná o její romány nebo sbírky fejetonů, je jasné, že nedokáže být lhostejná ke svému okolí. I to je důvod, proč se už od devadesátých let aktivně vyjadřuje ke společenskému dění i politice a často používá jako argumenty svou vlastní rodinnou situaci. Po adopci dvou romských chlapců se stala zřetelně slyšitelným hlasem bojujícím proti předsudkům vůči Romům, účastnila se veřejných

⁶⁹ VAJCHR, Marek. Vlídne autoportréty. *Revolver Revue*. 2008, č. 73, s. 233.

debat na toto téma⁷⁰ nebo publikovala své komentáře v několika hlavních českých periodikách⁷¹. Ve všech rozhovorech se k problematice adopce dětí jiného etnika vyjadřovala velmi optimisticky a pozitivně, ačkoli od počátku přiznávala, že s oběma syny byly problémy od samotných začátků, ovšem ne neřešitelné. Oproti pozdějším rozhovorům v této době také přiznává, že adopce synů byla iniciována především z její strany: „Od chlapů je vždycky daleko složitější chtít, aby měli vztah k cizímu dítěti. On (manžel, pozn. autorky) tím, že nemůžeme mít vlastní dítě, ale zas tolik netrpěl, to já jsem z toho byla cvok. Hlavně kvůli mně jsme si nejdřív opatřili Dominika a pak Mariána. Vincka jsme si pak zázrakem uvili sami. Myslím, že jsme dobrá rodina, pevná. Máme se rádi.“⁷²

Tento postoj se pomalu mění s přicházející pubertou obou chlapců, která začne rodinné vztahy komplikovat a jejíž vyvrcholení je pak popsáno právě v *Roce kohouta*. Stejně tak je zde zmíněn časopis *Marianne*, který Terezu Boučkovou poprosil o rozhovor právě v roce, kdy tvořila svůj román. Boučková k rozhovoru svolila pod podmínkou, že nic nebude otištěno bez jejího souhlasu. V románu popisuje důkladnou editaci a čas, který úpravě rozhovoru věnovala: „Šéfredaktorka vytáhla to podstatné, má to hlavu a patu. Ale stejně jsem všechno předělávala. Tady je každé neopatrné slovo nebezpečné. Tady se musí měřit a vážit.“⁷³ Zmínka se objevuje i dále v textu, již konkrétněji: „Tady jsem škrtla celou větu. Tady taky. Nemusím přece říkat, že jsem se mýlila, je to z toho jasné. Ráda bych slovo s přijatými než s cizími. A ani jedno dítě nebudu jmenovat jménem, přece jen, jsme živí lidi, takže bych prosila zachovat nejstarší, prostřední, nejmladší – jak jsem tu opravila, to stačí. *Sedmnáct let s cizími dětmi* určitě ne. *Sedmnáct let s přijatými dětmi*. Nebo vymyslíš lepší titul? [...] Už mě to ani tolik neděsí. Nemůžu přece za to, jak to je? Anebo za to můžu. A stejně to tak je.“⁷⁴

Rozhovor v podobě, v jaké vyšel, je k dohledání v příloze č. 3. Boučková v něm se svojí typickou otevřeností popisuje současné peripetie s nejstarším i prostředním

⁷⁰ JEŽKOVÁ, Alena. Rozhovor s Terezou Boučkovou: Dozorce od Mariánů. *Reflex*. 1998, r. 9, č. 29, s. 52.

⁷¹ KUDLOVÁ, Klára. Postavy, novinářské texty a jejich emblémy (v psaní Terezy Boučkové). *World Literature Studies*. 2011, 3 /20/, č. 2, s. 100. Dostupné z: http://www.wls.sav.sk/wp-content/uploads/WLS_2_11/Kudlov%C3%A1.pdf

⁷² JEŽKOVÁ, Alena. Rozhovor s Terezou Boučkovou: Dozorce od Mariánů. *Reflex*. 1998, r. 9, č. 29, s. 52.

⁷³ BOUČKOVÁ, Tereza. *Rok kohouta*. Praha: Odeon, 2008, s. 146.

⁷⁴ Tamtéž, s. 169.

synem, změnu lze pozorovat v tom, že kvůli negativnímu kontextu celého rozhovoru už nikde nezmiňuje jejich jména. Konstatuje, že její původní myšlenka, že „zlodějem se člověk nerodí“⁷⁵ a že se jim snad s manželem podaří syny vychovat slušně, byla mylná a nepodařilo se jim cíl splnit. Mluví zde o velkém dopadu citové deprivace, kterou zažívají novorozenci odložení do kojeneckého ústavu, a také o tom, že výchova nemůže změnit to, co je v povaze už předem zakódováno, že za problémy se zákonem, které její synové mají, nemůže ani ona s manželem, ani oni sami: „A přitom si myslím, že kluci nemůžou za to, jací jsou. Tak co s tím?“⁷⁶ Ke stejnému závěru odkazuje také konstatování, že o nejmladšího, biologického syna strach nemá, protože on podobné věci nemá v povaze a „je ve čtrnácti vyrovnaný, má smysl pro povinnost a má i ty mantinely, které ho nepustí dál,“⁷⁷ i přímá reakce na otázku, zda by Boučková adopci podstoupila znovu a jak by se případně změnil její přístup: „Také bych asi víc váhala nad tím, zda vychovávat dítě jiného etnika. Protože zjišťuji, že se asi nedá roubovat všechno na všechno. A že je v nás toho uloženého po generace mnohem víc, než by člověk myslel.“⁷⁸ V další části rozhovoru pak Boučková popisuje dopad všech prožitých krizí na své manželství a dále vyzdvihuje opačný fakt než ve výše citovaném rozhovoru – tedy že ona v žádném případě iniciátorkou adopce nebyla: „Já jsem ho (manžela, pozn. autorky) nepřemlouvala! To bylo společné rozhodnutí a to je také jediná možnost, jak pozdější krize přežít.“⁷⁹ V úplném závěru pak přichází věta, která je často citovaná, často vytržená z kontextu a stojí vlastně v epicentru celého konfliktu. „Já bych adopci zrušila,“ říká Boučková a vzápětí dodává: „Ta hra na opravdovou rodinu mi přijde vlastně falešná. Člověk se o to pořád snaží, ale pravda je taková, že nejsme rodina jako každá jiná. Je to těžké i pro ty děti. Vždyť ony si nás vůbec nevybraly! A určitě měly mockrát pocit, že by jim jinde bylo líp. Pěstounská péče je mnohem zdravější pro obě strany,“⁸⁰ což už je dovětek, který je v rozhořčených citacích často vypouštěn, ale který zároveň staví výpověď do zcela jiného světla. Výhody pěstounské péče jsou pro Terezu Boučkovou jasné – všichni zúčastnění si zachovávají své kořeny a identitu, ve vztazích nejsou žádné „hry“. Rozhovor tedy samozřejmě o adopcích nevysílá kladnou zprávu a faktem zůstává, že v Marianne nemá

⁷⁵ JIRKŮ, Irena. Rozhovor s Terezou Boučkovou: Sedmnáct let s dětmi odjinud. *Marianne: život ve třiceti*. 2006, č. 2, s. 20.

⁷⁶ Tamtéž, s. 21.

⁷⁷ Tamtéž, s. 22.

⁷⁸ Tamtéž, s. 23.

⁷⁹ Tamtéž, s. 22.

⁸⁰ Tamtéž, s. 23.

žádnou protiváhu, opačně postavené stanovisko, ale na druhou stranu je z něj jasné, že se jedná o názor zcela přiznaně subjektivní.

Po rozhovoru následovala okamžitá reakce týdeníku Respekt, který nejprve autorku oslovil s prosbou o rozhovor⁸¹ a následně publikoval opoziční text Jáchyma Topola s názvem *Prokletí nechtěných dětí*. Obzvláště podtitulek (*Spisovatelka varuje před adopcí, lidé protestují*) a perex byly formulovány velmi bulvárně a ofenzivně, vytrhávají prohlášení Boučkové z kontextu, nazývají ji „bývalou královnou adopcí“⁸² a obviňují ji, že vyslala české veřejnosti signál „Černé nebrat!“⁸³ a ohrozila tak šanci romských dětí dostat se do náhradní rodičovské péče. Kromě útočného začátku je jinak článek složený ze svědectví opačných tomu, co říká Boučková – dotazovaní se shodují, že sdílet špatnou zkušenost je sice autorčino právo, ale jako veřejná osobnost by měla více zvažovat stanoviska, která mohou ovlivnit širokou veřejnost; citovaná pediatrička dokonce s Boučkovou souhlasí v tom, že romské děti adoptované neromskou rodinou si s sebou nesou navíc ke všem traumatům i cejch odlišnosti, který je jim neustále připomínán a jejich psychiku dále zatěžuje. Pokud by nebylo odsuzujícího začátku, nejspíš by nedošlo ani k odvolání na Syndikát novinářů, ani k následujícímu „vyrovnávání účtů“ nejen prostřednictvím Respektu a Marianne, ale i dalších periodik.

Tereza Boučková o článku mluví i přímo v románu, kde nejprve popisuje telefonát Jáchymu Topolovi, „kamarádovi s disentu“⁸⁴, jeho uhýbání a vykrucování, následně pak svou snahu přemluvit nejprve majitele týdeníku a následně šéfredaktora k otisknutí omluvy a autorčiny odpovědi, která sice nakonec vychází, ale zkrácená a silně upravovaná. „Neznámí lidé mi v novinách nabízejí prostor k obraně. Když nechci mluvit o své rodině a o adopci, můžu napsat pojednání o etice novinářů... Všechno odmítám,“⁸⁵ popisuje Boučková v *Roku kohouta* s tím, že se zařekla, že už žádný rozhovor na toto téma nikdy nedá. Nakonec se jí podařilo získat alespoň písemnou omluvu tehdejšího majitele týdeníku Karla Schwarzenberga. Také stížnost k Syndikátu novinářů byla úspěšná, Boučkové bylo dáno zapravdu ve všech bodech („... Jáchym Topol vyjádření T.

⁸¹ KUDLOVÁ, Klára. Postavy, novinářské texty a jejich emblémy (v psaní Terezy Boučkové). *World Literature Studies*. 2011, 3 /20/, č. 2, s. 100. Dostupné z: http://www.wls.sav.sk/wp-content/uploads/WLS_2_11/Kudlov%C3%A1.pdf

⁸² TOPOL, Jáchym. Prokletí nechtěných dětí. *Respekt*. 2006, č. 15, s. 6.

⁸³ Tamtéž.

⁸⁴ BOUČKOVÁ, Tereza. *Rok kohouta*. Praha: Odeon, 2008, s. 227.

⁸⁵ Tamtéž, s. 232

Boučkové nepřesně citoval, některé pasáže vytrhl z kontextu a uvedl i některé nepřesné informace.⁸⁶⁾ – plné znění stanoviska je k dohledání v přílohách. Celý konflikt je ale poměrně nejasný i proto, že je zde řešeno několik otázek najednou – diskutováno je o právu jedince vyslovit svou negativní zkušenost, o dopadu publikování takového názoru na celou společnost, o novinářské etice, správném citování a zachování kontextu i o jednotlivých konkrétních formulacích v obou textech.

Jen dva roky poté je vydán autorčin román a polemika je rozdmýchána znovu. Neliterárním aspektem se zabývá většina recenzí, některé okrajově, jiné, spíše komentáře, staví právě na tomto tématu. Například již výše zmíněný text Terezy Brdečkové nese v jádru sdělení, že „Tereza Boučková chtěla zřejmě varovat ty, kdo se z idealismu pouštějí do problémových adopcí, ale místo toho se stala mluvčí všech, kdo soudí, že krást, flákat se a lhát je Romům stejně vrozeno jako černé oči,⁸⁷ tedy že díky nevyváženě prezentovanému rozhovoru o sobě Boučková vysílá signály značně nepříznivé. Brdečková Boučkovou odsuzuje za to, že více nevážila slova a nepohlídala si kontext, ve kterém budou její názory prezentovány. I tady se ale komentář opírá spíše o rozhovor v Marianne než o román samotný, ačkoli na něj několikrát odkazuje.

5.2 Reakce veřejnosti

Po vydání knihy autorka „porušila“ své předsevzetí a několik rozhovorů s ní vychází v nejrůznějších periodikách i v televizi či rozhlase. Je v nich až překvapivě otevřená, doplňuje některá bílá místa, která po románu zůstala – například to, že se v současnosti se syny už vůbec nestýká a nemá o nich žádné informace, ví jen to, že jsou oba trestně stíháni. Pokud je tázána na reakce, jaké *Rok kohouta* vyvolal, mluví spíše o těch pozitivních: „Denně mi přijde mailem nebo obyčejnou poštou nějaké psaní. [...] Většinou [hezké]. Dokonce moc hezké. Píší mi ženy, které mi děkují za popsání pocitů, které tak dobře znají, ačkoliv okolnosti jsou jiné. Ozývají se pěstouni nebo adoptivní rodiče a děkují, že jsem napsala vlastně i o jejich životě. A jak se jim ulevilo. Díky mé knize pochopili, že stejně jako my neselhali. Anebo selhali stejně jako my... A nejsou v tom sami.“⁸⁸ Tomuto konstatování do jisté míry odpovídají i internetové diskuze na

⁸⁶ *Zápis Komise pro etiku ze dne 17. května 2006*, viz příloha č. 4.

⁸⁷ BRDEČKOVÁ, Tereza. Slovo, čin a odpovědnost. *Respekt*. 2008, r. 19, č. 29, s. 62.

⁸⁸ PECHÁČKOVÁ, Marcela. Marnost dvaceti let – rozhovor s Terezou Boučkovou. *Instinkt*. 2008, r. 7, č. 35, s. 15.

nejrůznějších serverech zabývajících se rodinou a adopcí, kde se obvykle střetávají dvě názorové skupiny. Jedni román Boučkové chválí a děkují za možnost si přečíst o tom, že nejsou se svým trápením s adoptovanými dětmi jediná, například diskutující Petra S.: „Já jsem ji (knihu, pozn. autorky) četla (a myslím, že tady skoro každý) a mám doma romče a máme z něj velkou radost. Ta knížka se mi moc líbila a byla pravdivá, ale nás neodradila od romských dětí, ačkoli sami ze zkušenosti víme, že se to může i zvrtnout.“⁸⁹ Druzí ho pak odsuzují jako zdroj velkého příkoří na romských dětech, která jsou na jeho základě odmítána a mají ještě menší šanci na nalezení náhradní rodiny, například diskutující Magdaléna Zemanová: „Svým způsobem je T. Boučková velmi nešťastná osoba. Je mi velmi líto, že jim adopce ‚nevyšla‘, ale mám za to, že paní Boučková má svých životních peripetií víc a možná si měla srovnat svůj život, než se pouštěla do adopce. Také jsem četla *Rok kohouta* i *Indiánský běh* a T. Boučková na mě působí velmi nevyrovnaně. A souhlasím s R. – nelíbí se mi, že je to jasně směřované – přijetí Romů – špatná volba. Nikde se nepíše – nevyrovnaná osoba – nevhodný adoptivní, pěstounský rodič. Celá tato anabáze je velmi nešťastná pro ni i pro, dnes již dospělé, děti. Jistě je mnoho ado rodičů, kterým „to nevyšlo“, stejně jako pěstounům i bio rodičů, ale jistě se nedá paušalizovat. Je to stejné jako říct – adopce, pěstounka je procházka růžovým sadem – jděte do toho! Ale to přece všichni víme.“⁹⁰ V diskuzích se také často uplatňuje názor, že hlavním problémem knihy je vlastně její mediální prezentace, v níž je z Boučkové dělána odbornice na adopce, je často přizvána k diskuzím k tomuto tématu a je prvním, na koho média v podobných případech odkazují – i přesto, že jsou jiné, mnohem optimističtější případy.

Nařčení, že se díky svému přístupu stala mluvčí xenofobů a rasistů, která se občas na internetu v různých diskuzích objevují, Boučková odmítá: „Nestalo se mi, že by mně na ulici někdo gratuloval, jak jsem to Romům natřela.“⁹¹

Po vydání románu ještě Tereza Boučková nějakou dobu příležitostně publikuje své názory (nejen) k romské problematice na svém blogu na Aktuálně.cz, ale poté, co se

⁸⁹ *Adopce.com* [online]. 1. 7. 2011 [cit. dne 2. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.adopce.com/diskuze/tema.php?tema=752>

⁹⁰ *Adopce.com* [online]. 2. 7. 2011 [cit. dne 2. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.adopce.com/diskuze/tema.php?tema=752>

⁹¹ PLAVCOVÁ, Alena. Rozhovor s Terezou Boučkovou: Terezina volba. *Lidové noviny*. 2008, r. 21, č. 221, s. 10.

diskuze pod nimi stávají příliš ostrými a autorka je v nich obviňována mimo jiné například z rasismu, publikovat na určitou dobu přestává: „Diskuze na internetu jsou z velké části produktem zakomplexovaných blbců, kteří umějí jen nadávat. A nemají ani odvalu se podepsat. Náš národ měl vždycky hrstku hrdinů a hromadu těch, kteří nadávali a uráželi, a přitom sami dělali kulové. Hrdinství je stejně jako srabství genetická dispozice. S tím se nedá nic dělat. Vyřešila jsem to tak, že jsem těm nadáváčům svůj názor na ně napsala, jako vždy jsem se podepsala a přestala jsem se jim ve svých blozích nabízet. Tenhle adrenalin k životu nepotřebuju.“⁹²

5.3 Spor se serverem Romea.cz

Ačkoli by se mohlo zdát, že od vydání románu už uplynula dlouhá doba a jedná se o téma uzavřené, není tomu tak. V červenci roku 2014 vychází na webu Romea.cz, který se zabývá zpravodajstvím o událostech ze světa Romů, text publicistky a romistky Saši Uhlové s názvem *O pěstounské péči a adopcích romských dětí: Měli jsme volné místo u stolu*, ve kterém se k příběhu Terezy Boučkové vrací. Článek otevírá životní příběh Martiny Vančákové, vystudované psycholožky, která si osvojila dvě romské děti. Ta v odstavci s titulkem *A nedopadne to jako u ty Boučkové?* podotýká, že ještě rok po vydání *Roku kohouta* se na ni páry uvažující o poskytnutí náhradní rodičovské péče obracely s obavami, které v nich kniha vyvolala, a stahovali po jejím přečtení své žádosti o adopci dětí romského etnika. Vančáková říká, že pokud chtějí osvojitelé přijmout děti něčím specifické, například děti jiného etnika, „tak na to musíme být připravení a musíme to chtít, což nebyl případ Boučkové“⁹³, které byly romské děti přidělené na základě jejího v tehdejší době nevhodného politického smýšlení a ona o ně „nestála“⁹⁴. Dále také jako příčinu „neúspěchu“ ve výchově adoptovaných synů Boučkových vnímá nedostupnost odborné péče, přípravných kurzů a poraden v oné době; konstatuje tedy, že Tereza Boučková měla doma děti, které byly silně zasažené prvním rokem života stráveným v ústavu a celkovým traumatem odtržení od matky, a nevěděla, jak s nimi odborně pracovat, aby se svých traumat zbavily. „A tak se stalo, že problémy, které jsou

⁹² KŮROVÁ, Zuzana. Rozhovor s Terezou Boučkovou: Když je člověk upřímný sám k sobě, může si to dovolit i k druhým. *Portál české literatury* [online]. 16. 11. 2013 [cit. dne 30. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.czechlit.cz/rozhovory/kdyz-je-clovek-uprimny-sam-k-sobe-muze-si-to-dovolit-i-k-druhym/>.

⁹³ UHLOVÁ, Saša. O pěstounské péči a adopcích romských dětí: Měli jsme volné místo u stolu. *Romea.cz* [online]. 3. 7. 2014 [cit. dne 2. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.romea.cz/cz/romano-vodi/o-pestounske-peci-a-adopcich-romskych-deti-meli-jsme-volne-misto-u-stolu>.

⁹⁴ Tamtéž.

pochopitelné a v dané situaci vlastně přirozené, mylně přisuzovala romskému původu,“ píše se v článku a následuje vysvětlení, že dítě v takovém okamžiku potřebuje, aby mu dospělý vysvětlil všechny potíže, které má se svou identitou, což podle citované Vančákové Tereza Boučková nedělala a zabývala se vždy jen konkrétním problémem jednotlivě a ne komplexně. Článek dále pokračuje k příběhům jiných osob a rodin.

Manžele Boučkovy text velmi pobouřil, ze zdrojů vyplývá, že se proti němu ohradili i v diskuzi k článku⁹⁵, která však není nadále dostupná. Následně Jiří Bouček zaslal do redakce Romea.cz svůj názorový článek, který byl na stránkách vydán v názorové sekci. V něm Bouček podotýká, že téma je pro něj i manželku velice citlivé a stále nedořešené, proto špatně nesou „povýšenecké řeči intelektuálů, kteří si o problému něco přečetli, nebo útoky pěstounů, kteří jsou někde na počátku své nelehké cesty a tak velice touží po naději, až jsou zlí na ty beznadějně...“⁹⁶ Bouček ve svém textu dále vysvětluje, že za největší problém článku považuje zkreslená fakta, která jsou podávána jako pravda, a konfrontaci s *Rokem kohouta*, který je dílem primárně literárním, a tedy v sobě nenese žádné nároky na objektivitu či vyváženost, přesto ho mnozí jako dokument vnímají a používají. Vyzdvihává fakt, že článek je soustředěn pouze na jeho manželku, přičemž děti adoptovali a vychovávali oba společně. Navíc dává na srozuměnou, že byli oba manželé na možnost, že jim bude k adopci nabídnuto dítě romského původu, připraveni, protože jim byla skutečnost, že jsou ústavy plné především dětí tohoto etnika, známa. Následně dodává, že závěry, že byli manželé nepoučení a že paní Vančáková by díky současné míře informovanosti a připravenosti zvládla péči o děti lépe, jsou „závěry hodné namyšleného sociálního inženýrství“⁹⁷. Vyjmenovává také všechny instituce a odborníky, se kterými problémy s dětmi pravidelně konzultovali s tím, že tato stránka věci rozhodně zanedbána nebyla. Text pak uzavírá tím, že oba s manželkou velmi podporují ty, kteří se k adopci rozhodnou, a konstatuje, že pokud někoho od takto závažného kroku odradilo přečtení jedné knihy, nebyl by asi tím nejvhodnějším pěstounem.

⁹⁵ BAUDYŠOVÁ, Jana a kol. Smradi? Reakce na blog Terezy Boučkové. *Romea.cz* [online]. 9. 7. 2014 [cit. dne 2. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.romea.cz/cz/publicistika/komentare/smradi-reakce-na-blog-terezy-bouckove>.

⁹⁶ BOUČEK, Jiří. Reakce Jiřího Boučka na článek „O pěstounské péči a adoptcích romských dětí: Měli jsme volné místo u stolu“. *Romea.cz* [online]. 7. 7. 2014 [cit. dne 2. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/reakce-jiriho-boucka-na-clanek-o-pestounske-peci-a-adopcich-romskych-deti-meli-jsme-volne-misto-u-stolu>.

⁹⁷ Tamtéž.

Ve stejný den vychází i na jejím blogu na Aktuálně.cz reakce Terezy Boučkové, značně emotivnější, ale s víceméně stejným obsahem. Autorka v ní odkazuje na všechna vznesená obvinění, která z větší části přecházela mlčením, a dále konstatuje, že už nadále odmítá být „otloukánek, co za všechno může“⁹⁸, a proto se rozhodla na Romea.cz reagovat nejen veřejně, ale i stížností na Syndikátu novinářů. Píše, že je v textu obviňována „z toho, že jsem romské děti nikdy nechtěla, že mi byly vnuceny, že jsem s nimi nepracovala, neřešila jsem jejich deprivaci, neléčila ji odborně a dokonce, že kvůli mně klesl počet adopcí či pěstounství“⁹⁹ a že si nemyslí, že očeřování a obviňování její osoby je tou správnou cestou, jak dostat více dětí jakéhokoli etnika do náhradních rodin. Stejně jako její manžel podotýká, že adopce byla rozhodnutím obou rodičů, kteří se nyní oba cítí poškození obsahem článku, a také to, že motivace k adopci dítěte by měla být dostatečně silná, aby ji obsah jedné knihy nedokázal zviklat.

Server Romea.cz na oba texty reagoval dalším článkem, který konstatuje, že reakce manželů „přešlápla meze seriózního dialogu a začala manipulovat s fakty i čtenáři“¹⁰⁰, a proto se server cítí povinen na ni reagovat. V článku pak kolektiv autorů vyjasňuje, že publikovaný text neměl sloužit jako kritika či interpretace života obou manželů, že se je nesnaží soudit ani jim cokoli vyčítat. Navíc je zde podotknuto, že autorka textu i citovaná psycholožka se manželům veřejně omluvily za to, pokud byla jejich slova pochopena jinak, než s jakým úmyslem byla psána. Jiřímu Boučkovi byl dokonce vyhrazen prostor na reakci, přičemž blogový text Terezy Boučkové „nezmiňuje ani název, natož odkaz na článek, který se jich tak strašlivě dotkl, a proti kterému veřejně a nepravdivě útočí“¹⁰¹. Hlavním argumentem textu je fakt, že článek Saši Uhlové byl špatně interpretován a že jeho úkolem nebylo ukázat, že Boučkovi něco udělali špatně, ale důvody, ze kterých se adopce „nevydařila“. K pasáži, která uvádí, že Boučkové byly romské děti přiděleny z důvodu jejího politického smýšlení a že o ně nestála, se text vyjadřuje tak, že jejím skutečným významem je to, že „nešli do adopce s tím, že by žádali KONKRÉTNĚ a VÝSLOVNĚ romské dítě. V článku nikdo netvrdí, že romské

⁹⁸ BOUČKOVÁ, Tereza. Smradi. *Blog.aktualne.cz* [online]. 7. 7. 2014 [cit. dne 2. 5. 2015]. Dostupné z: <http://blog.aktualne.cz/blogy/tereza-bouckova.php?itemid=23278>.

⁹⁹ Tamtéž.

¹⁰⁰ BAUDYŠOVÁ, Jana a kol. Smradi? Reakce na blog Terezy Boučkové. *Romea.cz* [online]. 9. 7. 2014 [cit. dne 2. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.romea.cz/cz/publicistika/komentare/smradi-reakce-na-blog-terezy-bouckove>.

¹⁰¹ Tamtéž.

dítě NECHTĚLI¹⁰² a že tato interpretace je zcela mylná. Stejně tak dle textu pasáž, kterou Tereza Boučková na svém blogu interpretovala jako obvinění z toho, že s dětmi dostatečně nepracovala, měla poukázat na to, že s nimi ani lépe pracovat nemohla, protože k tomu ve své době neměla prostředky. Fakt, že kvůli autorčinu románu *Rok kohouta* klesl počet adopcí romských dětí, je prezentován jako subjektivní zkušenost a názor, které nelze zpochybňovat. Dále článek konstatuje, že vzhledem k tomu, že Tereza Boučková své zkušenosti veřejně prezentuje prostřednictvím médií i prostřednictvím své knihy, musí počítat s tím, že její soukromí bude rozebíráno více, než kdyby tomu tak nebylo. Článek je uzavřen v poměrně smířlivém tónu s tím, že názory Terezy Boučkové a její zkušenosti mohou „být podkladem pro velice zajímavé a nosné debaty. Bylo by škoda nechat takový dialog zaniknout v záplavě nepřesných a významově posunutých interpretací“¹⁰³.

Celý spor uzavírá vyjádření Syndikátu novinářů ze 17. 9. 2014, které říká, že se spisovatelka cítí článkem oprávněně poškozena, protože „uváděné argumenty nejsou nikde podloženy konkrétními fakty“¹⁰⁴ a v rámci své prózy má samozřejmě nárok i fabulovat, proto na ni nemůže být odkazováno jako na faktografický zdroj.

Román *Rok kohouta* vyvolal a stále vyvolává mnoho reakcí na obou stranách spektra, od velmi podporujících a souhlasných, které oslavují autorčinu odvahu citlivé téma takto veřejně otevřít, až po ty naprosto negativní, které ji obviňují ze selhání a poškozování obrazu romských dětí v ústavech.

Sama autorka se už nadále ke svému příběhu a obecně k románu vyjadřovat nechce: „Velmi se omlouvám, ale rozhovor na tohle téma už nedávám. Vždycky to pro mě znamenalo strašně moc práce s konečnou podobou a taky dohadování (někdy dost drsné) o tom, co tam ještě nechat a co už ne. Vždycky je to nakonec jen o Romech a už jsem se s tím natrápila dost.“¹⁰⁵

¹⁰² BAUDYŠOVÁ, Jana a kol. Smradi? Reakce na blog Terezy Boučkové. *Romea.cz* [online]. 9. 7. 2014 [cit. dne 2. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.romea.cz/cz/publicistika/komentare/smradi-reakce-na-blog-terezy-bouckove>.

¹⁰³ Tamtéž.

¹⁰⁴ *Zápis ze zasedání Komise pro etiku ze dne 17. září 2014*, viz příloha č. 4.

¹⁰⁵ Emailová komunikace autorky práce s T. Boučkovou.

Závěr

Cílem bakalářské diplomové práce *Mediální ohlas románu Terezy Boučkové Rok kohouta (2008)* byla analýza tohoto románu v kontextu celkové autorčiny tvorby a reflexe jeho kritického ohlasu po literární i mimoliterární stránce ve vybraných českých periodikách, tištěných i elektronických.

V první kapitole bylo uvedeno kompletní autorčino dílo, do jehož kontextu román zasazujeme. Byla představena biografie Terezy Boučkové, její aktivity za totalitního režimu, vztah s otcem Pavlem Kohoutem i situace, která k adopci dvou dětí romského etnika vedla. Autorka se k těmto skutečnostem otevřeně vyjadřuje jak v rozhovorech pro tisk i televizi, tak ve svých předchozích autobiografických prózách, které byly použity jako zdroj.

Teoretická část práce v druhé kapitole se zabývala zamyšlením nad pojmem literární kritika, nad podobou, v jaké ji známe dnes, a nad problémy, které musí každý literární kritik řešit. Hlavními zdroji v této kapitole se po literární stránce stal *Lexikon teorie literatury a kultury* od Ansgara Nünninga a kolektivu, knihy Pavla Janouška a Přemysla Blažíčka.

Třetí kapitola byla věnována analýze románu. *Rok kohouta* můžeme označit za tzv. deníkový román, který, ačkoli nemá dokumentární charakter, přiznaně čerpá ze životních zkušeností autorky. V prvních fázích jako každodenně zaznamenávaný deník, následně pak ale dochází k důsledné editaci a částečné stylizaci výsledného díla.

Praktickou částí, tedy analýzou kritických textů, se zabývala kapitola čtvrtá. Recenzenti a kritici románu *Rok kohouta* často obtížně oddělují jeho literární kvality od kontroverzního tématu, které vyvolalo ve společnosti bouřlivý ohlas. Proto je ve většině kritických textů kromě literární stránky hodnocen i společenský dopad románu. Kritici a recenzenti se ve většině případů shodují, že hlavní předností *Roku kohouta* je autorčin jasně vymezený jazykový styl, jenž je určen svou úsporností a strohostí, kterou propůjčuje jejím románům až filmovou dynamiku jednotlivých fragmentovaných obrazů.

Ačkoli někteří recenzenti shledávají její román až příliš emočně vypjatým, většinou se shodují na tom, že autorka s napětím pracovat umí a navzdory tématu ho dávákuje postupně, emocemi se nesnaží čtenářem manipulovat. Většina kritiků oceňuje cynický humor a vtip, které právě zjitřené emoce a depresivní náboj textu vyvažují. Zjistili jsme, že v celkovém souhrnu posuzovaných recenzí převládají ty, které hodnotí dílo jako umělecky kvalitní a považují román za pozoruhodné dílo v kontextu deníku české literatury počátku tohoto století.

Vzhledem ke svému tématu vyvolal *Rok kohouta* i mimořádně velké množství ohlasů, které se netýkají jeho literárních kvalit – ty byly shrnuty v páté kapitole práce pod názvem *Mimoliterární reflexe románu*. Po mimoliterární stránce je přístup k románu a celkové problematice adopce dětí romského etnika značně rozporuplnější – ačkoli část čtenářů román přivítala velmi pozitivně a zainteresované osoby konstatují, že jim pomohl si například uvědomit to, že oni nejsou jediní, kdo má podobné potíže s dětmi v náhradní rodičovské péči, jiné hlasy označují román za signál, že romské děti jsou problémové, a proto by adoptovány být neměly. Autorka je kritizována, že jako veřejně známá osoba svými prohlášeními ovlivňuje veřejné mínění, a je obviňována i z toho, že její román negativně ovlivnil počet adopcí dětí romského etnika.

V textu se do detailů zabýváme dvěma kauzami – v první řadě sporem Terezy Boučkové s Jáchymem Topolem a týdeníkem Respekt, který proběhl po publikování autorčina otevřeného rozhovoru v časopisu Marianne a kde byla autorka Topolem nařčena z negativního ovlivňování české společnosti ohledně adopce dětí romského etnika. V druhé řadě pak nastal další spor u serveru Romea.cz, který publikoval článek Saši Uhlové o adoptcích romských dětí, kde byla část věnována právě případu Terezy Boučkové. Spisovatelka i její manžel se vůči nepřesným formulacím v textu ohradili jak přímo na stránkách Romea.cz, tak prostřednictvím osobního blogu. Oba případy byly řešeny i institucionálně přes Komisi pro etiku Syndikátu novinářů, která se v obou problémech vyslovila ve prospěch Boučkové.

Summary

The aim of bachelor diploma thesis *Media Response to the Novel Rok kohouta by Tereza Boučková (2008)* was to analyse this novel within the framework of authoress'

work and the reflection of its critical response considering its literary and non-literary aspects in chosen Czech newspaper and magazines.

In the first chapter we described the complete authoress' work and also the biography of Tereza Boučková; her activities under the totalitarian regime; her relationship with her father and also the situation leading to the adoption of two children of Romany ethnic group. We used both interviews with Tereza Boučková and also her previous autobiographical novels as a source.

A theoretical part of this work deals with a definition of literary criticism, its recent forms and the problems connected with interpretation of literary works. As a main source we used works of Ansgar Nünning et al., Pavel Janoušek, Přemysl Blažiček and other.

Third chapter was dedicated to the analysis of the novel which was written in a form of a diary. Despite the fact it has no documentary character it is primarily derived from Tereza Boučková's life experiences and subsequently thoroughly edited and stylized to its final form.

In the practical part we analyse the critical texts responding to the novel. The reviewers often consider it very difficult to separate literary qualities of *Rok kohouta* from its controversial theme. Therefore most of the critical reviews evaluate also the social impact of the novel. A clearly defined style of Tereza Boučková, which is very austere and plain and creates almost movie-like dynamics in her work, is often pointed out as a main asset of the novel. Although some critics consider the novel too emotional most of them appreciate a cynical sense of humour and wit which lighten the depressive atmosphere.

The non-literary responses to the novel were analysed in the fifth chapter. They are full of contradiction – although a part of the readership accepted the novel very positively and consider Boučková's experience very helpful, other people condemn the novel for rejecting the adoptions of Romany children. Authoress is criticized also because of the fact that she, as a famous person, influenced the public opinion towards the adoption in a negative way. We analyse the most important two cases – dispute with Jáchym Topol and weekly Respekt after Boučková's interview for magazine Marianne

and another one with website Romea.cz over an article by Saša Uhlová about Romany children adoption. Both issues were solved also by the Committee for Ethics of Union of Journalists which agreed with Boučková in both cases.

Použitá literatura

Knihy:

BEDNAŘÍK, Petr a kol. *Dějiny českých médií*. Praha: Grada, 2011, 448 s. ISBN 978-80-247-3028-8.

BLAŽÍČEK, Přemysl. *Kritika a interpretace*. Praha: Triáda, 2002, 527 s. ISBN 80-861-38-46-1.

BOUČKOVÁ, Tereza. *Indiánský běh*. Praha: Odeon, 2007, 176 s. ISBN 978-80-207-1246-2.

BOUČKOVÁ, Tereza. *Rok kohouta*. Praha: Odeon, 2008, 336 s. ISBN 978-80-207-1500-5.

Česká literatura v intermedialní perspektivě IV. kongres světové literárněvědné bohemistiky: Jiná česká literatura. Ed. Stanislava Fedrová. Praha: Ústav pro českou literaturu, 2010, 520 s. ISBN 978-80-87481-02-8.

Dějiny české literatury 1945-1989. Ed. Pavel Janoušek, Petr Čornej. Praha: Academia, 2007-2008, 4 sv. ISBN 978-80-200-1527-3.

GADAMER, Hans-Georg. *Člověk a řeč*. Praha: Oikoymenh, 1999, 154 s. ISBN 80-86005-76-3.

HAGEN, L. – KONČELÍK, J. a kol. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha: Karolinum, 2004, 149 s. ISBN 80-246-0827-8.)

HRTÁNEK, Petr. *Antologie textů k dějinám české literární kritiky II (1. polovina XX. století)*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2009, 96 s. ISBN 978-80-7368-677-2.

JANOŠEK, Pavel. *Černá kočka, aneb, Subjekt znalce v myšlen o literatuře a jeho komunikační strategie*. Praha: Academia, 2012, 279 s. ISBN 978-80-200-2152-6.

JANOŠEK, Pavel. *Hravě i dravě. Kritikova abeceda*. Praha: Academia, 2009, 365 s. ISBN 978-80-200-1777-2.

JANOŠEK, Pavel a kol. *Slovník českých spisovatelů od roku 1945. Díl 1 A-L*. Praha: Brána, 1999, 552 s. ISBN 80-7243-040-8.

KOHOÚT, Pavel. *Kde je zakopán pes: memoáromán*. Praha: Paseka, 2002, 451 s. ISBN 80-7185-522-7.

KONČELÍK, Jakub a kol. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010, 344 s. ISBN 978-80-7367-698-8.

Lexikon teorie literatury a kultury. Ed. Ansgar Nünning. Brno: Host, 2006, 912 s. ISBN 80-7294-170-4.

V souřadnicích mnohosti: Česká literatura první dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích. Ed. Alena Fialová. Praha: Academia, 2014, 818 s. ISBN 978-80-200-2410-7.

Periodika:

ANTHOVÁ, Pavla. Škrtám tohle mateřství. *Literární noviny*. 2008, r. 19, č. 35, s. 10.

BRDEČKOVÁ, Tereza. Slovo, čin a odpovědnost. *Respekt*. 2008, r. 19, č. 29, s. 62.

CINGER, František. Za co je člověk trestán a co může vydržet? *Právo*. 2008, r. 18, č. 120, s. 17.

HORÁK, Ondřej. Domov, který se stal pastí. *Lidové noviny, příloha Kulturní premiéry*. 2008, r. 21, č. 97, s. III

CHUCHMA, Josef. Chůze minovým polem. *Mladá fronta DNES, příloha Scéna*. 2008, r. 19, č. 121, s. D/9.

JANOŠEK, Pavel. Tereza Boučková: Rok kohouta. *Tvar*. 2008, r. 19, č. 10, s. 3.

JENSTERLE-DOLEŽALOVÁ, Alenka. Dojemnost napodobení ženské reality. *Tvar*. 1994, č. 11, s. 13.

JEŽKOVÁ, Alena. Dozorce od Mariánů. *Reflex*. 1998, r. 9, č. 29, s. 51-53.

JIRKŮ, Irena. Sedmnáct let s dětmi odjinud. *Marianne: život ve třiceti*. 2006, č. 2, s. 20-23.

KADLECOVÁ, Kateřina. Demokracie je otravná a nudná. *Reflex*. 2010, r. 20, č. 32, s. 22-28.

KADLECOVÁ, Kateřina. Tereza Boučková: Rok kohouta. *Reflex*. 2008, r. 19, č. 25, s. 61.

KOPÁČ, Radim. Deník jako román touhy. *Divadelní noviny*. 2008, r. 17, č. 12, s. 15.

KUBÍČKOVÁ, Klára. Boučková: Sama sebe jsem nešetřila. *Mladá fronta DNES, příloha Scéna*. 2009, r. 20, č. 14, s. 22-23.

KUBÍČKOVÁ, Klára. Šíleně dobrá Boučková. *Mladá fronta DNES, Víkend*. 4. 5. 2013, s. 3.

LJUBKOVÁ, Marta. Rok, jaký si nechcete prožít. *Instinkt*. 2008, r. 7, č. 28, s. 54.

MAREČKOVÁ, Tereza. Kohoutí zápasy. *Nový Prostor*. 2008, č. 304, s. 22.

PECHÁČKOVÁ, Marcela. Marnost dvaceti let – rozhovor s Terezou Boučkovou. *Instinkt*. 2008, r. 7, č. 35, s. 12-17.

PEŇÁS, Jiří. O rodičích a zatoulaných kuřatech. *Týden*. 2008, r. 15, č. 28, s. 68.

PLAVCOVÁ, Alena. Terezina volba. *Lidové noviny*. 2008, r. 21, č. 221, s. 10.

PRIMUSOVÁ, Hana. Tereza Boučková: Chci, aby mé psaní mělo hloubku, srdce. *Knihy*. 1992, č. 25, s. 2.

SLABÝ, Z. K. Umění úspornosti – Tereza Boučková: Indiánský běh. *Knihy*. 1992, č. 25, s. 13.

STEHLÍKOVÁ, Olga. Rok kohouta: bezútěšnost i naděje. *Pražský deník*. 2008, r. 3, č. 136, s. 27.

TOPOL, Jáchym. Prokletí nechtěných dětí. *Respekt*. 2006, č. 15, s. 6.

TRÁVNÍČEK, Jiří. Kronika jednoho velkého trápení. *Host*. 2008, r. 24, č. 7, s. 16.

VAJCHR, Marek. Vlídne autoportréty. *Revolver Revue*. 2008, č. 73, s. 233.

Ostatní:

Adopce.com [online]. 1. 7. 2011 [cit. dne 2. 5. 2015]. Dostupné z:

<http://www.adopce.com/diskuze/tema.php?tema=752>

BAUDYŠOVÁ, Jana a kol. Smradi? Reakce na blog Terezy Boučkové. *Romea.cz*

[online]. 9. 7. 2014 [cit. dne 2. 5. 2015]. Dostupné z:

<http://www.romea.cz/cz/publicistika/komentare/smradi-reakce-na-blog-terezy-bouckove>

BOUČEK, Jiří. Reakce Jiřího Boučka na článek „O pěstounské péči a adopcích romských dětí: Měli jsme volné místo u stolu“. *Romea.cz* [online]. 7. 7. 2014 [cit. dne 2. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/reakce-jiriho-boucka-na-clanek-o-pestounske-peci-a-adopcich-romskych-deti-meli-jsme-volne-misto-u-stolu>

BOUČKOVÁ, Tereza. Smradi. *Blog.aktualne.cz* [online]. 7. 7. 2014 [cit. dne 2. 5. 2015]. Dostupné z: <http://blog.aktualne.cz/blogy/tereza-bouckova.php?itemid=23278>.

ČESKÁ TELEVIZE (2012), *13. komnata - Tereza Boučková*, [online], [cit. dne 30. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1186000189-13-komnata/212562210800034-13-komnata-terezy-bouckove/>

ČESKÁ TELEVIZE (2008), *Uvolněte se, prosím*, [online], [cit. dne 8. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1176221164-uvolnete-se-prosim/208522161800033/>

ČESKÁ TELEVIZE (2007), *Ženy Charty 77 – Tereza Boučková*, [online], [cit. dne 8. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10114412382-zeny-charty-77/video/>

DRTINOVÁ, Daniela. Prostě jsem chtěla mít rodinu, říká Tereza Boučková. *Česká televize* [online]. 25. 5. 2008 [cit. dne 30. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/exkluzivne-na-ct24/osobnosti-na-ct24/16247-proste-jsem-chtela-mit-rodinu-rika-tereza-bouckova/>

KUDLOVÁ, Klára. Postavy, novinářské texty a jejich emblémy (v psaní Terezy Boučkové). *World Literature Studies*. 2011, 3 /20/, č. 2, s. 103. Dostupné z: http://www.wls.sav.sk/wp-content/uploads/WLS_2_11/Kudlov%C3%A11.pdf

KŮROVÁ, Zuzana. Když je člověk upřímný sám k sobě, může si to dovolit i k druhým. *Portál české literatury* [online]. 16. 11. 2013 [cit. dne 30. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.czechlit.cz/rozhovory/kdyz-je-clovek-uprimny-sam-k-sobe-muze-si-to-dovolit-i-k-druhym/>

SVOBODOVÁ, Jindřiška. Kam „uběhla“ Tereza Boučková? Poznámka k vývoji autorského stylu v prozaické tvorbě T. Boučkové. *Bohemica Olomucensia*. 2009, č. 1, s. 84-89. Dostupné z: www.ceeol.cz

UHLOVÁ, Saša. O pěstounské péči a adopcích romských dětí: Měli jsme volné místo u stolu. *Romea.cz* [online]. 3. 7. 2014 [cit. dne 2. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.romea.cz/cz/romano-vodi/o-pestounske-peci-a-adopcich-romskych-deti-meli-jsme-volne-misto-u-stolu>.